

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendmény

Regulamentul electoral al Camerelor de muncă

Au început să se fixeze datele alegerilor pentru Camerele profesionale: ministerul de agricultură și domenii a fixat data de 12 August pentru alegerile Camerelor de agricultură, iar ministerul muncii data de 4. Octombrie pentru alegerile Camerelor de muncă.

Soriam încă de acum trei săptămâni, în această cronică, despre necesitatea efectuării legilor pentru Camerele profesionale și ne pare bine că însuși guvernul s'a convins de acest lucru și a dispus convocarea corpului electoral.

În vederea alegerilor pentru Camerele de muncă și potrivit art. 160 din legea pentru înființarea consiliului superior economic și organizarea Camerelor profesionale, s'a aprobat prin decretul regal No. 1677 din 16. Iulie crt. regulamentul electoral al legii Camerelor de muncă, publicat în Monitorul Oficial No. 167 din 21 Iulie 1936.

Pentru că el interesează toate organizațiile profesionale de meseriași mici industriași, funcționari particulari și lucrători, socotim necesar să facem o scurtă analiză a principalelor sale dispoziții.

Regulamentul prevede, din capul locului, că fiecare Cameră de muncă are trei secții și anume:

- a) secția lucrători;
- b) secția funcționari particulari;
- c) secția meseriași.

Camerele de muncă sunt conduse de: a) consiliul de administrație, b) consiliul de direcție și c) comitetul de secție. Consiliul de administrație se compune din: a) membrii aleși, b) membrii de drept; c) membrii delegați.

Numărul membrilor aleși va fi de 30—60, afară de ai Camerei de muncă București al căror număr e de 75.

Regulamentul repetă repartitia pe secții a numărului membrilor consiliilor de administrație al tuturor Camerelor de muncă, stabilită prin jurnalul consiliului de miniștri Nr. 841 din 30 Aprilie 1936, în felul următor:

Camera	nr.	Luc.	Funct.	Mes.
1. Arad	50	24	13	13
2. Bacău	30	24	8	8
3. Brăila	30	11	8	11
4. Brașov	40	20	10	10
5. București	75	36	19	20
6. Cernăuți	50	23	12	15
7. Chișinău	30	10	10	10
8. Cluj	60	30	15	15
9. Constanța	40	20	10	10
10. Craiova	40	20	10	10
11. Galați	30	14	8	8
12. Iași	30	12	8	10
13. Oradea	40	20	10	10
14. Ploiești	50	24	13	13
15. Timișoara	60	30	15	15

Mal departe regulamentul precizează condițiile ce se cer pentru a fi membru într-o secție a Camerei de muncă și indică salarii asimilați cu lucrătorii și cu funcționarii particulari.

Sunt incapabili de a fi alegători:

- a) minorii;
- b) falșii;
- c) cei condamnați pentru crime sau delict.

Organizațiile profesionale, recunoscute persoanelor juridice, sunt în drept să facă înscrierea membrilor, pe tablouri, scrise citit și cuprinzând toate datele necesare pentru fiecare membru solicitant.

Înscrierile se pot face din oficiu sau la cererea individuală sau colectivă.

După centralizare, listele vor fi afișate la sediul Camerei de muncă, la sediul oficiilor județene,

Arad iparossága meg tudja becsülni az érdemet...

Országos iparosünnep keretében avatják vasárnap a Mesterek Mesterévé Reinhart Gyulát

Szömörkényi Rudolf főcéhmester vezetése mellett zajlik le a vasárnapi arad-i céhünnepség, amelynek kedves céhszertartásai és bensőséges erkölcsi tartalma felejthetetlen élményt nyújt minden megjelenő számára.

Az ország minden részéből érkeznek az ünnepségre iparos küldöttségek

Idézünk a meghívóból, amelyet a Reinhart Gyula tiszteletére régi céhbéli szokások szerint rendezendő céhünnepségre a százhusztagu rendezőbizottság kibocsátott:

Az iparos társadalom sok száz éves céhbéli multjához való szoros odatartozandósága mellett és a város iparos mesterei egy táborba sorakozásának demonstrációjával rendeztetik az arad-i iparos ünnep, amikor is nem egyedül a mi városunknak, Reinhart Gyula urnak adatik tiszteletesség, hanem bebizonyítatik, hogy a maga iparos mivoltára joggal lehet büszke mindennemű, ezen szép országban becsületes kétkézi munkával dolgozó iparosmester.

Reinhart Gyulát fogja vasárnap ünnepelni minden rendű és rangú arad-i iparos, az ő tiszteletére gyűlnek össze az arad-i Kulturpalota impozáns nagytermében az arad-i hatóságok legfőbb reprezentánsai, az ő tiszteletére öltik fel mint a tisztos iparos

munka egyszerű szimbolumát, a mesterkötényt az avatás rendjén funkcionáló céhmesterek és az ünnepségen szereplő többi iparos és mégis nemcsak Reinhart Gyulát fogják ünnepelni vasárnap az arad-i iparos ünnep. Elsősorban sajátmagát fogja ünnepelni Arad iparossága, amikor a vasárnapi céhünnep és céh lakomán szerepel vagy résztvesz, mert a gyönyörű ünnepség nemcsak azt bizonyítja, hogy a hetven éves arad-i iparosvezér közel ötven éves közéleti munkásságának maradandó eredményeihez csak egy ilyen ünnep méltó, hanem azt is, hogy Arad iparossága megérdemli vezérét és az imponáló melléállással, az iránta megnyilvánult szeretettel és ragaszkodással a legkezebb garanciáját nyújtja annak, hogy a hetven éves Reinhart Gyula közéleti munkássága nem fejeződik be az augusztus második ünnepséggel, hanem számos hasznos gyümölcsöt fog még teremni Arad iparos-város kézművesiparossága számára.

Felelevenednek a céhrendszer festői szertartásai

Transilvania és a Banat területén minden napilap megemlékezett az arad-i iparosság nagy ünnepéről. Nincs számottevő sajtóorgánium a Carpat-okon innen, amely le ne közölte volna a zamatos céhbéli nyelven megfogalmazott meghívót, amelyet mult szombatán vezető helyen adott az „Az Iparos”. Hangulatos cikkek is jelentek meg a napilapokban az ünnepély lefolyásáról. Közölték, hogy az arad-i iparos ünnep rendjén életre fog kelni délután hattól a késő éjjeli órákig egész apparátusával hajdanidők régi, boldog iparosvilága, a céhrendszer. Megírták, hogy Szömörkényi Rudolf tekintélyes arad-i építész tölti majd be a nagyhatalmu főcéhmester szerepkörét, fennen hangoztatva, hogy Arad valamennyi ipari szakmája, valamennyi céh, amelyekbe az arad-i iparosság tömörült, egy táborba verődve augusztus másodikára egy céhhé alakul, hogy megünnepelje a vezért, aki a maga nagy tehetségét, szívós szorgalmát és példátlanul magasfokú intelligenciáját negyvenhét éven keresztül önzetlenül az iparosságért áldozta.

Irtak Kőszeghy Emil főszertartásmesterről, aki közténiesen, mint minden szereplője ennek a meghatározó szertartásnak, kezében díszes bottal fogja irányítani az ünnepség menetét. Irtak Horváth József hirdetőmesterről, akinek előljáró beszéde és az a jelenete, amelyben bemutatja a közönségnek valamennyi funkcionáló céhbéli reprezentánst, mintegy varázslátszóra a régi céhidők hangulatába vezeti az ünnepség valamennyi résztvevőjét. Irtak Zombory Gyula főlátómesterről és a négy látómesterekről, akik illő és kelő alázatossággal teszik meg a maguk jelentését a nagyhatalmu főcéhmesternek és a huszonhárom céhmestereknek, akik Czeiler István urnak, az asztalos céh érdemes céhmesterének vezetésével, mert ez a céh mint az ünnepelt céhe, erre a napra elsővé deklarálattott, szép sorjában felvonulnak, hogy Reinhart Gyulát külön-külön a maguk céhének díszmesterévé nyilvánítsák.

Mi marad a fentiek után az „Az Iparos” krónikása számára? A vasárnapi arad-i ünnepségről sem-

la inspectoratele și subinspectoratele de muncă, la casele de asigurări și la căpi-ânii de port.

În contra hotărârii comitetului de direcție al Camerei de muncă, cei nemulțumiți pot face recurs la tribunal, în termen de 10 zile de la afișare.

Depunerea candidaturilor se face prin declarații de candidatură pe listă, care va cuprinde un număr egal de titulari și supleanți, câți trebuie să aleși la secția respectivă a Camerei de muncă.

Votul se dă pe listă, fără reprezentarea proporționalității, pe scrutin de listă majoritară.

Validarea alegerilor se face de tribunalul respectiv, care se pronunță asupra tuturor contestațiilor învite.

Membrul consiliului Camerei se alege pe termen de 4 ani, socotiti din ziua constituirii consiliului.

Chetuelele necesitate cu efectuarea alegerilor, cu excepția tipăririi buletinelor de vot, cad în sarcina Camerei de muncă respectivă.

Primele alegeri se vor face pe baza listelor electorale existente.

N. N. MATHEESCU.

miképpen sem kielégítő egy előzetes újságjelentés: aki azt akarja, hogy fogalma legyen róla, jöjjön el és nézze meg. Nem elég leírni, látni kell, hogy mennyire a szívekbe fog markolni majd, amikor Szömörkényi főcéhmaster felállást parancsol a Kulturpalota zsufolásig megtelt díszterme egész közönségének a tisztas ipari munka előtt. Előkelő uraknak és hölgyeknek, akik ezen az ünnepségen megjelennek, tüntetően fel kell állniuk az előtt a munka előtt, amely a lábukon levő cipőt, a testükön levő ruhát, a szobájukban levő butort és a hajlékot létrehozta, amelyben álmra hajtják a fejüket. Kinek nem fog könnyű gyülni a szemébe, amikor a hetven éves Reinhart Gyula tiszteletére életének minden tíz évéért egyszer koppanásra pendül a Kulturpalota színpadára állított céhüllőn a főcéhmaster ezüst kalapácsa? Látni kell, nem elég olvasni, hogy mennyire meg fogja rázni a szíveket, amikor az avatóünnepen összegyűlt hatalmas iparostömeg a főcéhmaster által előre mondott fogadalom szövegét sugó

Aki ételt, italt adott...

Az iparosság közéletében napirenden vannak a bankettek, közebédek, ünnepi vacsorák, de olyan ünnepi vacsorán egyetlen Transilvania-i iparos sem vett még részt, mint amilyen az arad-i céhbéli lakoma lesz. Szömörkényi Rezső főcéhmaster az ima szavainak fenséges erejével pillanat alatt nemcsak elnökévé, hanem apjává is válik az ötszáztagú bankett minden résztvevőjének, amikor elhangzik a céhlakoma megkezdése előtt ajkáról az ősi imádság:

— Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott.

Egyetlen család fog lakomázni vasárnap este az Arad-i Iparos Kulturház nagytermében, pedig az ország minden részéből való iparosok nagy csoportja is részt vesz ezen a banketten. És téved, aki azt gondolja, hogy az ünnepély ünnepélyes unalmába fognak elveszni a céhlakoma szertartásai. A meghitt családi életnek nemcsak komolysága, hanem öröme is van és bőségesen lesz öröm és vidámság a Reinhart Gyula tiszteletére rendezett céhlakomán is. Mert azonkívül, hogy Fock Gábor bátyánk mint serleghordozómester ünnepélyes komorsággal minden felszólaló elé odaállítja az elmúlt idők művészi hagyományai szerint készült díszes céhszerleget, gyakorta

morajjal ismételni fogja. És amikor az eseményszerűség erejével hangzanak el az egyes céhmasterek ajkáról az avatás rendjén a céhbéli igék. Amikor Czernóczy Mihály azt fogja mondani:

— Az igazat nem hamisítottad, a hamisat nem igazítottad.

Amikor Karácsonyi Döme, mint a vendéglősök és korcsmárosok ősi céhének képviselője megszólal:

— Mindenkor terített asztal volt számunkra a Te nagy tudásod és irántunk való önzetlen szeretetted.

Vagy Galgóczy István ősi magyar nyelven elmondandó Mátyás király korabeli céhtörvény-ideje, amely így végződik:

— Te légy az egy akolban való iparos társadalomnak bibliabéli pásztora...

Sulyt, erőt, jelentőséget, eseményszerűséget kölcsönöz ezeknek a beszédeknek és ez itt fel nem sorolt többi céhmaster avató igéi szavainak, hogy amit mondanak őszinte, szívből jövő és igaz.

harsány kacagás hullámszik majd végig az ötszáz lakomázó céhbéli vendég asztalsorai fölött, amikor ifjú Nagy Károly főköstölómester és Horváth József hirdetőmester a maguk kedvesen malattató funkcióit végzik.

Délután hatkor kezdődik és a késői éjjeli órákban ér véget a Reinhart Gyula tiszteletére rendezett céhünnepség. Százhusz tagú rendezőbizottság hetek óta állandóan tevékenykedik, hogy az ünnepség sikerét biztosítsa. És a siker példátlanul nagy is lesz, mert ez a százhusz ember szíve egész melegével szereti Reinhart Gyulát és az ősz vezér iránti szeretet szálai fogják összekapcsolni azt a hatalmas közönséget is, amely a Kulturpalota és az Iparos Kulturház hatalmas nagytermeiben összegyűl, hogy ünnepelje őt.

Ott végezzük, ahol elkezdődött: Arad város iparos mesterei egy táborba sorakozásának demonstrációjául rendeztetik az arad-i iparos ünnep, amikor is nem egyedül a mi vezérünknek, Reinhart Gyula urnak adatik tisztességtétel, hanem bebizonyítatik, hogy a maga iparos mivoltára joggal lehet büszke mindennemű, ezen szép országban becsületos kétkézi munkával dolgozó iparosmester.

A forgalmi adó fizetése

A pénzügyminiszter a napokban a pénzügyigazgatóságokhoz küldött újabb rendeletével felemelte a forgalmi adókat. Nem tiszta adóemelésről van szó, amelyhez törvénymódosítás, vagy a parlament egyútt nemléte következében rendelet törvény volna szükséges, hanem olyan adminisztratív intézkedésről, amely burkolt adóemelést tartalmaz.

A rendelet értelmében a számlák (facturák) forgalmi adóját nem a számlázott áru értéke, hanem

a számla globális összege után kell leróni, ami azt jelenti, hogy az adót fizetni kell minden költség, tehát csomagolás, fogyasztási adók, szállítási díj és egyéb illetékek után is, amelyek az árut a számla kiállításának időpontjában terhelik.

A számlából utólag adott engedmények után a forgalmi adó leszállítása nem kérhető.

Azokkal a vállalatokkal szemben, amelyek a forgalmi adó leróvásánál más eljárást követnek, a pénzügyigazgatóságok kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel és a számlát kiállító céget megbírságozzák.

IGY IS JO!

Vörösképu, sánta ember áll a büntető járásbírók előtt könnyű testi sértés vétségével vádolva. Felesége jelentette fel. A vádlott a tényálladékokat ismertette:

— Az úgy volt, tekintetes bíróság, hogy a feleségemnek sokat járt a szája, erre elvesztettem a türelmemet és a botommal néhányszor jól odasóztam neki. Nem volt ez testi sértés, tekintetes bíróság, csupán igazságosan kiszabott méltányos büntetés.

A bíró erőlyesen kopogott a ceruzájával:

— Ne beszéljen ostobaságokat? Hát nem tudja, hogy büntetni csak a hatóságoknak van foga?

A vádlott nem szólt egy szót sem, hanem ki-sántikált a bírói emelvény elé, odanyújtotta a botját és így szólt:

— Ugy? Hát akkor itt van a botom, bíró ur, ússe magat!

Hogyan lehet importálni üres zsákokat.

A vámigazgatóság a külkereskedelmet szabályozó igazgatóság megkeresésére engedélyezte az üres zsákok importját azzal a feltétellel, hogy azok belföldi termékekkel megtöltve ímást kivihetők az országból. Ez esetben azonban meg kell fizetni az importtaxát és a zsák kétszeres értékét letétbe kell helyezni a visszaszállítás biztosítására. A visszaszállításra a szokásszerű hat hónapot engedélyezték. És a hathónapi határidő szigorúan értelmezendő és semmiféleképpen azt meghosszabbítani nem lehet, mint hogy éppen elegendő idő arra, hogy a zsákokat megtöltsék belföldi termékkel és kiszállítsák azt külföldre.

CSALÁDI TRAGÉDIA.

Döcög és Pöcög közösen tartottak szeretőt.

— Te Döcög, — mondta Pöcög egyik nap — nagy baj van. Mi apának érezhetjük magunkat.

— Ajv — rázkódott össze ápadtan Döcög — ez nagyon nagy baj. A kórházban kikérdezik a nőt, elterjedhet a híre és akkor jól nézünk ki. Mit lehetne csinálni?

— Megvan! — kiáltott fel Pöcög, — felviszem Bécsbe és ott zajlik majd le a szülés.

Döcög örömmel adta beleegyezését a tervhez. Pöcög másnap üzleti körut ürügye alatt Bécsbe utazott és a barátjait is magával vitte.

Egy hét múlva jelent csak meg újra otthon — mély gyászban.

— Ajajj — kérdezte rémülten Döcög, — mi történt?

— Ikrek születtek — felelte Pöcög szomorú arccal — és az én gyermekem meghalt.

DER RATSCHLAG.

„Set niemals heftig und aufbrausend," sagt Kern zu seinem Sohn, „und lasse dich nie zu heftigen Reden hinreißen. Gib' immer sanfte Antworten, besonders Frauen gegenüber."

„Warum gerade bei Frauen?"

„Weil sie sanfte Antworten am meisten in Wut bringen."

Másfélmillió lei-t kérnek iparendedélyük megváltásáért fejéenként a cluj-i kéményseprők

Cluj városa jövedelmének fokozása céljából a temetkezés és kéményseprés házi-kezelésére való vételeinek gondolatával foglalkozik.

A kéményseprés városiasítása négy éve foglalkoztatja a város vezetését. A múlt évben össze is hívták már a kéményseprőmestereket és tudtukra adták a kisajátítási terveket.

A kéményseprő mesterek erre emlékiratot nyújtottak be, amelyben azt mondták, hogy megfelelő „megváltási díj" fejében hajlandók az átadásba belemenni. Az emlékiratban természetesen igényeiket is közölték a város vezetésével és a kéményseprő mesterek fejéenként egymillió háromszázezer lei-t követelnek kisajátítás esetén a város-tól.

Akárcsak a temetkezési vállalkozók esetében a város itt is kikötötte ugyan, hogy azok, akik az utóbbi években kapták meg az iparendedélyt kisajátítás esetén semminemű megváltási díjra nem tarthatnak igényt, de a város költségvetése még így is súlyos megterhelésnek néz elébe. Még ha figyelmen kívül is hagyjuk ezt a négy cluj-i kéményseprő mestert, aki csak nemrég szerzte meg iparendedélyét, a tizenkét régi mester igénye így is

tizenötmillióhátszáz ezer lei-t tesz ki.

Országgrésztünkben ezidő szerint két városban: Oradea-n és Timişoara-n vették házi-kezelésbe a kéményseprését. Mindkét helyen közvetlenül a világháború után történt meg a kisajátítás. Oradea-n annak idején a kéményseprőmesterek fejéenként kétszázhatvanezer magyar koronát kaptak „megváltási díj" fejében, ami mai valutára átszámítva jóval meghaladja a cluj-i kéményseprőmesterek emlékiratában előterjesztett igényeit.

Timişoara-n szintén jól jártak a kéményseprők. Itt ugyanis maguk a mesterek ajánlották fel a városnak üzemeiket, mert alkalmazottaik beszüntették a munkát és nem sikerült velük békés meg-egyezségre jutni. Az átvétel meg is történt,

a mestereket a város üzemvezetőiként alkalmazta.

majd megfelelő nyugdíjat biztosított számukra.

Kétség:elen, hogyha a kisajátítás Cluj-on is ilyenképpen történe, a vitás ügy a kéményseprő mesterek legnagyobb meglepődésével záródna le. Nagyon valószínűtlen, hogy a kéményseprők jogos igényeik az amugy is egyönterhelt városi költségvetés ki tudja elégiteni. Annál kevésbé hihető ez, mert a költségvetést már a temetkezési vállalkozók kártalanítása is súlyos, sőt valóssággal keresztülvihe:etlen erőpróba elé állítja.

A kéményseprő mestereknek különben rines okuk nyugtatnakodni, mert

végso esetben is csak bírói ítélet alapján lehet megfosztani iparendedélyüktől őket.

JOGOS SÉRELEM.

Mandula jegy nélkül utazott a vonaton és mikor Pesthez közeledtek, megkérte egyik utitársát, hogy annak jegyére nevét ráírassa. Alig, hogy ez megtörtént, befutott a vonat Pestre, leszálltak, az utitárs a kijáratnál bedobta a jegyet az urnába, Mandulát azonban megszólította az ajtónál:

— Kérem a jegyet.

— Már bedobtam, — felelte nyugodtan Mandula.

— Dehogyn dobta be?

— Mi az, hogy dehogyn? Még a nevemet is ráírtam.

Mit volt mit tenni, megvárták, míg az utasok elmennek, a vasutas kiírította az urnát és nézegetni kezdte a jegyeket.

Jó félórai keresgélés után kezébe akadt a jegy, amelyikre Mandula neve rá volt írva.

— Bocsánatot kérek, — mondta az ajtónál álló udvariasan — a dolog el van intézve.

— Frászt van elintézve, — pattogott Mandula, — kérem a vasútkönyvet!

Gondoskodik az oradea-i Iparos Otthon az elaggott iparosokról

Moga Matel, az oradea-i munkakamara iparos szekciójának elnöke, gyűlésre hívta össze az Iparos Otthon vezetőségét. A gyűlés célja az volt, hogy megbeszéljék az Otthon ügyes-bajos dolgait, sérelmeit és új alapokra fektessék a vezetést.

Az Iparos Otthon megalakítása annak idején ezért történt, hogy munkaképtelenné vált szegény, öreg iparosokról gondoskodjék. Ezt a célt az Ipari szekció elnöke most mindenben végre is akarja hajtani, biztosítani akarják az Iparos Otthon zavartalan működését és olyan keretek között, hogy az az iparos társadalom teljes elismerését vívja ki.

Ahhoz, hogy az Iparos Otthon valóban teljesíteni tudja kötelességét, szükség van arra, hogy az iparos társadalom minden rétege részt kérjen és vegyen a munkában.

IGY KÖLT EGY UR.

A pénzt elkölteni talán még nagyobb művészet, mint megszerezni. Ismert Fiatalemberrel szól ez a kis történet.

Ismert Fiatalember odamegy az arad-i főúton egy taxihoz és hanyagul odamondja:

— Rigós.
— Ilyen uccát nem ismerek, — mondja a taxistofor.

— Bogdorigós
— Kérem.

Megérkeznek a fürdőbe és Ismert Fiatalember kihívja a direktort és megkérdi:

— Francia pezsgőjük van?
— Van kérem.
— Hány üveg?
— Mindjárt utánanézek.

Pár perc múlva jelenti:

— Egy üveg francia pezsgőnk van.
— Az kevés. Azonnal telefonáljon Arad-ra, hogy egy taxival küldjenek fel 5 üveggel.

— Igenis, kérem.
Ismert Fiatalember ezután maga is bemegy a telefonfülkébe, felhívja egyik arad-i barátját és így szól:

— Egy csinos hölgyet azonnal ültessenek taxiba és küldjék fel ide Bogdorigósra.
Igy költ egy ur.

— Pékek mozgalmá a pecica-i kenyérsütők arad-i árusítása ellen. Az új buzaértékesítési törvény végrehajtási utasítása még nem készült el és most van megszerkesztés alatt. A minisztérium a végleges összeállítás előtt megkívánja halgatni a különböző érdektületeket és ennek során az ország rész sütiipari szövetségétől is emlékiratot kért be. Az emlékirat beérkezését egyidejűleg valamennyi városban a hatóságok szakvéleményeit is jegyzőkönyvbe foglalják és az erre vonatkozó értekezlet tegnap ment végbe az arad-i szakkamaránál. Az ülésen a hatóságok jelenvolt képviselői jegyzőkönyvbe foglalták nézeteiket. Feltűnést keltett a városi kiküldött véleménye, amely a sütiiparosok emlékiratának különösen ama részével foglalkozott, amely a vidéki pékek városi árusítási jogának megtiltására vonatkozik. A város megbízottja nem tagadta, hogy az Arad-on előálló helyzet törvénytelen, de mégis a közönség igényeinek kielégítése szempontjából szükség szerű. A helybeli sütiiparosok ugyanis évtizedes versenytársainak, a pecica-i kenyérsütőknek kitiltását követelik az itteni piacokról. Bizonyos — mondotta a városi kiküldöttje — hogy a szomszéd község kenyérsütőinek arad-i árusítási joga nem nyugszik törvényes alapon, azonban a közönség kedvére a pecica-i kenyeret és a városnak is nagy jövedelme van a pecica-i pékek itteni árusításából.

NA ES?

Kohn haldoklik. Egyszerre nagynehezen odaint az ágyához a feleségét.

— Rebeka, — mondja — érzem, hogy nem sokára meghalok. Igérj meg nekem ünnepélyesen, hogy a Blauhoz fogsz a halálom után feleségül menni.

— A Blauhoz? — kérdi csodálkozva az asszony — hiszen az azt mondta, hogy utál engem és ha az a felesége volnék nem látom.

— Na és?

Az alkotó munka szellemétől áthatva

Új vezetőséget választott az oradea-i Építőiparosok Szövetsége

Arad példájának idézése. — Pintér István építésmérnök lett az elnök, társelnökök pedig Altnöder Endre és Zagyi Mihály.

A Szövetség közgyűlésén megfogadták, hogy a vezetőség munkáját a jövőben erkölcsileg és anyagilag elősegítik

Az oradea-i Építőiparosok Szövetsége, amely az építőipar valamennyi szakmájában dolgozó iparostársadalmat magában foglalja, a munkakamara nagytermében nagy érdeklődés mellett tartotta meg július 12-én megkezdett évi rendes közgyűlésének folytatását Pintér István építésmérnök elnök elnöklése alatt.

Pintér István elnök megnyitójában örömeinek adott kifejezést, hogy ezen a gyűlésen az előbbinél nagyobb számmal jelentek meg az iparosok.

Farkas Ferenc dr. szövetségi titkár felolvasta a július 12-iki közgyűlés jegyzőkönyvét, amelyhez Zagyi Mihály ügyvezető elnök szót hozott, majd pedig kérte a vezetőség részére a felmentvény megadását, amely után az alapszabályok értelmében bejelentette a vezetőség lemondását, egyben pedig az új választás megejtését, amelynek idejére Szabó Károlyt ajánlotta korelnöknek, aki elfoglalta az elnöki széket.

A közgyűlés elé terjesztett jelölőlistához első sorban maga Pintér István szót hozta, aki azt kérte, hogy teljesen új embereket válasszanak, nehogy csak a régi vezetés legyen a támadásoknak kitéve. A vezetőség életerős fiatalokból álljon, de a szövetség feje komoly, tapasztalt ember legyen és azt hiszi, az elnöki tisztségre találnak rála alkalmasabb személyt. Kéri, hogy ezúttal ne is válasszanak elnököt és két társelnököt, hanem a választmány saját kebelében intézze ezt.

Szabó Károly: Az alapszabály ezt nem engedi meg. Meltányolja Pintér István felfogását, mert úgy látja, divatba jött, hogy a valakit előre állítanak, annak különböző akadályokat gördítenek útjába. Az iparosságot mérsékletre és önbelátásra inti, mert mindaddig, amíg az iparosság a maga kötelességét teljesíti, nem kritizálhatja a vezetőséget. Azok pedig, akik képességükkel méltók a vezetésre,

ne hátráljanak meg.

Hivatkozik azokra, akik éppen vasárnap fogtak egy hetvenéves iparost ünnepelni, aki 47 év óta áll az arad-i iparosok élén.

Felteszi a kérdést, akarják-e Pintér Istvánt elnöknek? Erre a közgyűlés egyhangúlag újból Pintért választotta meg elnöknek.

Pintér István megköszöni a bizalmat és kijelenti, hogy tisztában van azzal, hogy sok teher fog vállaira nehezedni. De dolgozni kíván az iparosokért és kéri, hogy ők is viseltessenek érdeklődéssel a saját ügyeik iránt.

Társelnöknek Zagyi Mihály kőművesmestert, ügyvezető elnöknek Altnöder Endre mérnököt jelölték. A tisztséget azonban egyik sem volt hajlandó vállalni, ami hosszas vitát eredményezett. Zagyi Mihály kijelentette, hogy azért nem vállalja a tisztséget, mert a tagok részéről az ő áldozatos munkája iránt közömbösséget tapasztalt. Altnöder E is erre hivatkozik és kijelenti, hogy elvállalja a megbízatást, de ha három hónap alatt is közömbösséget tapasztal, lemond tisztségéről.

A vitában Varga György, Szabó Károly, Spitzer Benjámín, Fülöp Lajos, Kovács József, Darvas János, Katz Herman, Pintér elnök, Zagyi Mihály és Altnöder Endre vettek részt, akik Heves Sándor mérnök ama javaslatára, hogy

az iparosság tagjai fogadják meg, hogy a vezetőség munkáját a jövőben erkölcsileg és a tagdíjak befizetésével anyagilag is elősegítik.

elfogadták a tisztségüket azzal, hogy Altnöder Endre a szövetség propaganda-ügyeit, Zagyi Mihály pedig az adminisztratív ügyeket intézi. Mindketten a közgyűlés lelkes éljenzése közben foglalták el újból helyeiket.

Újjáéled a szövetség

A választás további része teljesen simán ment. Aelnökök: Szabó Károly asztalos, Grünwald Jenő redőnygyáros, Daróczi János festő, Spitzer Benjámín asztalos; jegyzők: Szolga Ferenc kárpitós, Schwarcz Géza asztalos; pénztáros: Fenesy László építész.

A választmány tagjai: Moskovits Jenő építésmérnök, Major Ferenc, Keitner Lajos építész, id. Pap János, Bálint Dániel, Boldica György, Szőcs István, Zborai Imre, Nagy Károly és Pethő Lajos kőművesmesterek, Vandrusz István szobrász, Schenker Bertalan, Singur Lajos, Velits Sándor, Szilágyi István asztalosok, Braun Arnold, Kovács Jenő, Szilvási János, Katz Herman, Antony József bádogos és vízvezeték-szerelők, Szegedi János, Lévy József, Feuerstein Béla, Szabó György festők és mázoló, Halász Ármir redőnygyáros, Nagy József cserepesmester, Szabó János, Szász Mihály ácsmesterek, Rácz Antal, Olcsay Zsigmond villanyszerelők, Erdélyi Gábor Kovács, Piskorán János fényező, Samorjai Sándor kárpitós, Varga György, Bessenyei István kályhások, Gyi Gyula művezető és Vass Károly parkettás.

Póttagok: Ambró János festő, Mihuji György kőműves, György Mihály lakatos, Ertsey Lajos lakatos.

Számvizsgálók: Popovits Gusztáv kályhás, Hőnigberger Antal kőműves, Török Sándor lakatos, Péchy József és Frenzel Ferenc üvegcsiszolók.

A választás megejtése után Zagyi Mihály előterjeszteti az 1936 évi költségvetését, amelyet Daróczi János által javasolt módosítással fogadnak el, hogy a reprezentációs költségeket 1,200 leiről 5 ezer leire emelék fel.

Zagyi Mihály kéri, hogy a tagdíjakat pontosan fizessék.

Katz Herman: A vízvezeték szerelők szakosztálya mindig előljárt a tekintetben és igéri, hogy ez a jövőben is így lesz.

Grünbaum Vilmos felszólalása után Pintér István örömmel állapítja meg, hogy a szövetség újjáéledését látja és hogy ezt még inkább elősegítse, javasolja, hogy

szeptember első hetétől kezdve havonta tartson a szövetség ismeretterjesztő előadásokat.

Az elsőre mindjárt benevezi magát, amit a közgyűlés örömmel vesz tudomásul.

Szabó Károly javasolja még, hogy

a szövetség az ősszel rendezzen a városban kiállítás. A javaslat a választmány elé kerül.

Végül Lévy József javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy a tagdíjak behajtására a választmányt feljogosítja.

Hajmosó

és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengli-ház

Jogesetek a kisipar köréből

A fodrász műhely tulajdonosa nem köteles alkalmazottait időszakos orvosi vizsgálatra küldeni.

A dolji-i törvényszék elvi jelentőségű határozata.

A slatina-i városi orvosi hivatal megbüntette egy női fodrász csalón tulajdonosát, mert női személyzetét nem küldötte időszakos orvosi vizsgálatra. A büntetést kiszabó rendelkezés ellen a tulajdonos felelősséggel állt és kérte az elsőfokú határozat hatályon kívül való helyezését. Kérését az elbíráló határozat elutasította.

Az egészségügyi törvény 297. szakaszának rendelkezései, amelyek alapján elene a kihágási jogköröket felvették, valamint ugyanezen törvény 305-ik szakaszának rendelkezései az ő személyzetére nem alkalmazhatók. A való tényállásra, valamint a fenti szakaszok tartalmára való tekintettel a kiszabott büntetés mellőzését, valamint annak kimondását kérte, hogy ezek a törvényes rendelkezések a fodrász műhelyekre nem vonatkoznak.

A törvényszék az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezte, a felelősséggel helyt adott és elvileg a következőket mondotta ki:

Az egészségügyi törvény 297. szakasza szerint mindazok, akik olyan körülmények között élnek, hogy a nemi bajok megszerzésének és továbbterjesztésének eszközei lehetnek, kötelesek orvosi vizsgálatra járni. Ez a vizsgálat kötelező és az illetékes egészségügyi hivatal által megnevezett szabályok szerint történik. Így tehát a törvény 305. szakasza szerint minden olyan intézmény, amely ilyen lehetőségre módot ad, köteles — büntetés terhével — alkalmazottait ezekre a vizsgálatokra el is küldeni.

Tekintette arra, hogy egy fodrász műhely alkalmazottai nem tekinthetők olyan körülmények között lévőeknek, amelyekről az egészségügyi törvény 297. szakasza intézkedik, ebből az elvi szempontból a kérdéses szakasz nem alkalmazható a fodrász műhelyek alkalmazottaira. Viszont ettől eltekintve is, a 297. és a 305. szakaszok összevetéséből is nyilvánvaló, hogy ezek rendelkezései nem vonatkozhatnak a fodrászműhelyekre, amelyekkel kapcsolatban a különböző ipari és egészségügyi törvények külön intézkednek.

A központi bányabizottság elvi jelentőségű határozata.

1. Egy belföldi kereskedő külföldön kölcsöntügyet bonyolított le és a megállapodás értelmében az összes feltételeket, tehát a fizetést is külföldön kellett teljesíteni. Ugyancsak az említett megállapodás úgy intézkedett, hogy a kölcsönadott összeg biztosítása a belföldi adósnak az ország területén lévő ingatlanán nyer fedezetet, még pedig olyképpen, hogy az összeg bekebelezését megengedte a szóban lévő ingatlanon.

A központi bányabizottság döntése értelmében a tőkekamatadó ebben az esetben is fizetendő a kölcsönvett tőkeösszeg után, mert tekintet nélkül arra, hogy külföldön milyen feltételek és körülmények között köttetett meg az ügylet, a követelés mégis az ország területén lévő ingatlanon nyert biztosítást. Erre való tekintettel a hasznosított jóvágyolás biztosítása után az országban rovádo le a tőkekamatadó is.

2. A munkaügyi törvény, illetve a munkabírók megszervezéséről szóló törvény 122. és azt követő szakaszai értelmében mindazon keresetek, amelyeknek tárgya fizetés igénylése — a törvény által megállapított keretek között — mentesek a felülbélyegzés alól.

A központi bányabizottság az év június havában megállapította, hogy az a kedvezmény a nyugdíjigénylési keresetekre nem vonatkozik, tekintettel arra, hogy a nyugdíj fogalma nem azonos a fizetés fogalmával.

A munkaügyi törvények — mondja a határozat — mint különleges törvények, szó szerint magyarázandók, tehát a fizetés kifejezést, amelyet a törvény említ, nem lehet kiterjeszteni a nyugdíjra is, miután különben is a két kifejezés jogi fogalma is lényegesen eltér egymástól.

Vidéki iparosok figyelmébe!

Falun nincsen nyári záróra

Az oradea-i munkaügyi felügyelő nyilatkozata.

Az utóbbi időben gyakran hangzott el panasz a zárórendelkezésnek a vidéki kisiparosokkal és kiskereskedőkkel szembeni alkalmazása ellen. Mint ismeretes, a belügyminisztérium a városokban ugyanevezett nyári zárórát létesített, amely igen üdvös rendelkezés volt az alkalmazottak szempontjából, miután a vevőket nem befolyásolta abban, hogy esetleg akkor vásároljanak, amikor erre már nem volna alkalmuk, mert hiszen a városi polgár betudja osztani az idejét úgy, ahogy éppen akarja.

Nem így van ez azonban a falun, mert

a vidéki embernek egészen más az elfoglaltsága, a falusi ember például egész nap a mezőn dolgozik és naplemente után tér haza. Ilyenkor tud vásárolni.

Hogy mindezt most szövegezzük, ennek az az egyszerű oka, hogy minden rendelkezés ellenére

a vidéken is bevezették a nyári zárórát és azokat a kisiparosokat és kereskedőket, akik kihágást követtek el, azaz, hogy a faluról későn hazatért földművest kismolgálták szigorúan megbüntették.

A panaszokkal kapcsolatban fölkerestük Clonda Alexandru oradea-i munkaügyi felügyelőt, akihez a zárórendelet közvetlenül a minisztériumból ér-

kezik és aki a következő nyilatkozatot adta munkatársunknak:

— Vidéken nincsen nyári záróra, amint ahogy nem is volt soha.

A vidéki kereskedő akkor zárja és csukja a boltját, amikor akarja. Ha uton felelősséget az összes vidéki iparosokat és kereskedőket, akiket „záróra kihágásért” megbírságoztak, hogy ne fizessék meg a büntetést, hanem felelősséget, mert nem kötelesek záróra szabályzathoz alkalmazkodni. A munkaügyi felügyelőség egyébként körrendeletben intézkedik, hogy megakadályozzák ezek a törvénytelen állapotok a vidéken és megindítjuk az eljárást azokkal szemben, akik visszaélnék a vidéki ember jóhiszeműségével és féltelmével.

A munkaügyi felügyelőnek ezt a nyilatkozatát elsősorban a tásnad-i és cehul silvanie-i iparosoknak és kereskedőknek továbbítjuk, akiknek elsőrendű panaszaik vannak a „záróra”-rendelet ellen.

Itt említjük meg, hogy a tásnad-i és Valea lui Mihai-i kereskedők maguk kérték a záróra bevezetését, a munkaügyi felügyelő ezután közli azonban, hogy amennyiben a vásárlóközönség és maguk a kereskedők sem tartják utólag megfelelőnek a zárórát, úgy kérjük annak megváltoztatását az illetékes fórumoktól.

Újra kísért az iparosok és kereskedők nyugdíjpénztára

A bucureşti-i kereskedelmi és iparkamara intermár bizottságának beiktatása során ismét felmerült a kereskedők és iparosok segély- és nyugdíjpénztárának oly sokat vitatott ügye. E kérdéssel kapcsolatban most Achille Saraga, a kamara intermár bizottságának egyik kiemelkedő tagja cikket írt az „Argus” hasábjain és megállapította, hogy ebben az irányban az első lépést Francu-Iasi, a társadalombiztosítás romániai uttörője tette meg. Törvényjavaslatot dolgozott ki erre nézve, telve minden széppel, jóval: szanatóriumokkal stb. stb. Mindezekből azonban csak annyi valósult meg, — írja bucureşti-i karszunk — hogy a kereskedő és iparos, aki egész életében becsületes, nehéz munkával kereste kenyerét, öreg korára vagyontalanul az utcán fordulhat fel éhen.

Saraga ezután megállapítja, hogy a segély- és nyugdíjpénztár iránti vágy távolról sem elég.

Kongresszus összehívását sürgeti, amelyben az összes kereskedelmi és iparkamarák, az összes kereskedő és iparos érdektöbbségek vegyenek részt és a kongresszusnak napirendjén is szerepeljen más, mint a nyugdíjpénztár megvalósítása. E kongresszusnak meg kell találnia a módokat a nyugdíjpénztár megteremtésére és addig nem is szabad véget érnie, amíg a probléma gyökeresen megoldva nincs.

— Van erre alap elég — mondja Saraga karszunk. A kereskedők és iparosok súlyos milliókat fizetnek különböző közterhek címén és szívesen fizetik, ha a millióknak legalább egy csekély hányada az ő öreg korukat biztosítja.

A banati pékek a központi bizottságtól várják sérelmeik orvoslását, mielőtt sztrájkba lépnének

Az új kenyérrendelet a pékek körében — a mint arról lapunk más helyén is beszámolunk — nagy visszatetszést keltett és mindent elkövetnek annak megváltoztatása érdekében. A timişoara-i pékmeserek Coman Augustin főpolgármester és a vármegyei prefektúra útján a fővárosban működő központi gabonaértékesítő bizottsághoz fordultak, amelyet arra kérnek, hogy az új gabonarezsimnek rájuk vonatkozó rendelkezéseit változtassa meg a banati viszonyokhoz mérten és főleg egyszerűsítse a nagyon is bonyodalmas eljárást. Az új rendelet folytán az ellenőrzés során minduntalan a különböző kisebb-nagyobb büntetések veszedelme fenyegeti a pékeket. A büntetések egészen 10 ezer lei-ig rúgnak. A Banat és Ardeal más városaiban a pékek között hasonló az elégedetlenség és mindennél az az óhaj nyilvánul meg, hogy

a lisztilletéket a lisztnek a malomból való elszállításakor fizessék és ezzel elejét vegyék mindennemű komplikált eljárásnak.

A pékek panaszával egyébként foglalkozott a megyei ideiglenes bizottság is, amely megbízta elnökét, Ramneantu Patrictiet, hogy ebben a kérdésben Bucureşti-ben a központi gabonaértékesítő bizottságnál közbenjárjon. A vármegyei ideiglenes bizottság pártolja a pékeknek a központi gabonaértékesítő bizottsághoz intézett emlékiratában előadott kívánságokat. Így legfőképpen pártolják a

pékeknek azt a kívánságát, hogy a liszt, illetve a kenyérből készülő mutatkozó két százalékos büntetésmentes többletet, vagy hiányt emeljék fel öt százalékra. Ezt azzal indokolják, hogy a különböző lisztajták sok vizet képesek felvenni. Kívánják továbbá az is, hogy a vidéki pékek ezentúl is az eddigi egyszerű regisztereket vezethessék. A kenyérbélyeg alkalmazása tekintetében a pékek szintén könnyítést és az eljárás egyszerűsítését kívánják, hogy a törvény köve elmenyének büntetések elkerülésével tehermentesek legyenek.

A pékek remélik, hogy illetékes helyen hamarosan foglalkoznak kívánságaikkal és azokat egy-két napon belül teljesítik. A helybeli pékek nem akarnak egyelőre a sztrájkhoz folyamodni.

FINOM KIS FÖNÖK.

— Főnök ur, kérem, egész évben arra számítottam, hogy javítást kapok.

— De remélem, nem a hivatalos órák alatt! ...

★

ÖSZINTE FERJ.

— Bernát, miért jöttél ilyen későn haza?

— Félóra múlva megmondom.

— Miért nem mondd meg mindjárt?

— Mert nem jut eszembe hirtelen egy jó kifejezés.

Megszüntette a borraivaló rendszerét

az oradea-i szállodákban a város vezetősége.

Oradea város átmeneti bizottságának legutóbbi ülésén szapirendre került a négy oradea-i nagy szálloda tulajdonosainak beadványa, melyben azt kérték, hogy a tanács szüntesse meg a borraivaló rendszert ezekben a szállodákban.

A szállodatulajdonosok a szoba árából befolyó bruttó jövedelemből 15 százalékot ajánlottak fel az alkalmazottaknak, azaz 15 százalékkal kérték a szobák árának felemelését.

A tanács mellőzte a kérés szociális háttérét és miután valamennyi tanács tag azon a véleményen volt, hogy a borraivalórendszer megalázó és a szállodai alkalmazott, aki az érkező és távozó vendég felé kinyújtja a kezét, hasonló az uccai koldushoz, ezért

eltörölték a borraivaló rendszert a szállodákban.

A rendelet már életbe lépett.

Iparosgyűlés Reghin-ben.

A mureşmegyei Reghin-ben a város iparossága a napokban példaadó együttérzésről tett tanúságot. Közös gyűlést tartottak a város román, német és magyar iparosai a szakmai sérelmek megvitatása céljából és ezen együttesen tiltakoztak az új ipartörvény sérelmes rendelkezései ellen. Az iparosok, miután saját anyanyelvükön ismertették szakmai sérelmeiket elhatározták, hogy memorandummal fognak fordulni az illetékes miniszterhathoz az ipartörvény sérelmes pontjainak megváltoztatása érdekében.

MISSVERST ANDEN.

„Schauen Sie sich diese Münze an, die ich heute im Geschäft bekam. Eine grosse Seltenheit.“
„Gehst denn das Geschäft so schlecht?“

Új találmányok

Tűzelőfapótló, hordozható színház, új tenniszütő, jéggégé fagyasztott élelmiszerek, megszólaló néma és autólöpés elleni zár

A magyar Szabadalmi Bíróságnál a legutóbbi két hét alatt néhány igen érdekes találmányt jelentettek be.

Igy Bauer Oskár Résző pestszentlőrinci hadirokkant százados, növényi rostanyagból, például tufából, tőzgeből, kákból, nádból és növényi hulladékból, ásványi olajok desztillációs termékének segítségével, tűzelőfapótlót állít elő — és erre kért szabadalmat.

Duboczky dr. budakeszi orvos olyan készüléket szerkesztett, amellyel az orvos egyedül kényelmesen vehet vért.

Gencz István színész szétszedhető színházat talált fel. Olyan hordozható színházépület ez, amelyet darabokra szétszedve lehet szállítani és gépjármű igénybevétele nélkül, emberi kézzel, akárhol újból fel lehet állítani. A villanyvezeték, csengővizsgálók, a szelészető- és fűtőberendezés már be van építve a kész falakba.

Tenniszezők bizonyára örömmel fogadják Karsay Károly dr. szegedi póstatistát találmányát, az aluminiumkeretes tenniszütőt, amelyben a hurok nem szakadhatnak el. Viszont az autósoknak lesz nagy öröme Nyilasy Lajos nyugalmazott hadnagy találmányával, amely az autólöpések megakadályozására való. A találmány abban áll, hogy az autó motorjának gyújtóján kombinációs zár van, úgy, hogy begyújtani csak bizonyos számú gombok benyomása után lehet.

Itj. Gyerkenyi Puber Ignác vajmester az élelmiszerek frissentartásának módját találta fel. A találmány abból áll, hogy az eltartandó élelmiszereket jég tömbbe fagyasztja.

A Ruggyantagvár találmánya egy öltöny, amely a bányászok számára elviselhetővé teszi a bányák hőmérsékletét. — Végül a néma bizonyára boldogan vesznék tudomást Szabó László albertfalvi tisztviselő találmányáról, amelynek segítségével hallható szavakban közölhetik gondolataikat.

Az ipari szindikátusok útján . . .

Szövetkezés — a maramureş-i kisiparosság utolsó mentsvára

A cseh ipar, adóterhelés, közmunkahány iparosszervező hatásáról nyilatkozik a sighet-i Kisipari Szindikátus elnöke.

Talán sehol nem olyan mostoha a kisiparosok sorsa, mint Maramureşben. Az iparosság országos bajain felül itt még a szomszédos ipari állam hatalmas konkurrenciája is nyomja a kézműipart, amely az elmúlt évtized folyamán egyre jobban romlani kezdett. Ma már ott tartanak a maramureş-i kisiparosok, hogy sürgősen össze kell fogniuk érdekeik megvédésére, mert

különben valamennyien tönkremennek és elbuknak az emberfeletti életkörülményben . . .

A sighet-i iparos-problémákkal kapcsolatban felkerestük Valean Sándor kesztű, kötő és ortopéd-iparost, az itteni iparosság lelkes vezetőjét aki az alábbiakban világította meg a jelenlegi helyzetet a az iparosok legfőbb sérelmeit, gondjait baját.

— Eddig a maramureş-i iparosság mostoha sorsának egy oka abban rejlett, hogy az iparosság vezetői nem tudtak megalkudni a korral, nem haladtak a korszellemmel . . . Emiatt az ipartestület is, amely végső bástyája volt az iparosságnak, nagyon elszegényedett. Saját otthonát sem tudta fenntartani már és annyira tönkrement, hogy hosszú évek során át a minimális évi 40—60 lejes tagdíjakat sem fizették. Így az évi tagdíjak hátraléka végül hatvanezer leire felszaporodott, amelyet behajtani semmi körülmények között sem lehetett. Az ipartestület haldoklott, még mielőtt az új ipartörvény megadta neki a kegyelemadókat . . .

Arra a kérdésre, hogy mi a sighet-i iparosság legégetőbb problémája, Valean Sándor elmondja, hogy az adózás aránytalan megállapítása a kisiparosok hátrányára.

Tömegesen adják vissza a sighet-i iparosok az iparengedélyeket.

Azok a kisiparosok ugyanis, akik még tavaly a második adózási osztályba voltak sorozva, az idén a negyedik és ötödik osztályba kerültek, holott a kereseti lehetőség a tavalyival szemben 40—50 százalékkal visszaesett.

— A főhiba itt magában az iparosságban van! — mondja szomorúan Valean Sándor. — Ha öntudatosabbak lettek volna és meg lett volna az összetartás, akkor hatásosan tudtak volna tiltakozni az igaztalan adóztatások ellen. De nem volt meg az összetartás.

Nemrég megalakult Sigheten a Kisipari Szindikátus, amelynek elnöke vagyok és amelynek vezetése már jól ismeri a változott viszonyok következtében felmerült helyzetet és szélesebb látókörrrel irányítja az iparosság ügyeit. Most dolgozunk ki az alapszabályokat, amelyek majd minden tekintetben legjobban szolgálják az iparosság védelmét.

A sighet-i Kisipari Szindikátus legutóbb megtartott választmányi gyűlésén úgy döntöttek, hogy az iparosság boldogulását elsősorban azszal segítik elő, hogy

a helybeli iparos hitelszövetkezettel összeköttetést szereznek.

— Ha az iparosságot sikerül meggyőzni arról, hogy milyen áldásos intézmény a hitelszövetkezet

Meghívóért és banketi jegyért jelentkezzék mindenki, aki részt akar venni a vasárnapi arad-i iparosünnepen.

Az Arad-i Iparos Otthon Bratlanu ucca 18. szám alatti emeleti irodájában szívesen fogadnak és készségesen kiszolgálják minden érdeklődőt. Közölje mindenki az Otthon irodájában, hogy kinek társaságában akar a banketten ülni, mert a tiztagu rendező bizottság előre elkészíti az ültetés rendjét, hogy az előre láthatólag példátlanul nagyarányú érdeklődés ellenére is minden zavar elkerültesék.

— mindja Valean Sándor — akkor a hitelszövetkezet keretén belül ipari szakcsoportokat is létesítenek.

Egyébként ennek érdekében lelkesen közreműködik dr. Rozsi Béla ügyvéd, a volt ipartestület ügyésze, akinek a Kisipari Szindikátus megalakulása is köszörhető.

Az iparos hitelszövetkezet szakcsoportjai gondoskodnak az olcsó anyagbeszerzésről, amellyel nagyot lendíthetnek az iparosság helyzetén. A szövetkezeti törvény ugyanis nagyon kedvező, az iparosság könnyebben jut úgy belföldi, mint külföldi áruhoz, behozatali engedélyekhez, stb. Ezenfelül 50 százalékos vám és szállítási kedvezményeket kapnak.

— A Kisipari Szindikátus nyomában kiküldött egy tiztagu bizottságot, amely az Iparos Hitelszövetkezettel felveszi az érintkezést és megvalósítja a szakcsoportok működését. A munkakamarával szintén szoros együttműködést létesítettünk. Mindent azért, hogy a Kisipari Szindikátus olyan erős szervezetté fejlődjön, amelynek tekintélye lesz nemcsak a város ipartársadalma körében, de a hatóságok előtt is.

A szomszédos ipari állam: Csehszlovákia is nagyon tönkretette konkurenciájával a maramureş-i kisipart. Az építkezések évek óta teljesen szünetelnek, a bankok tönkrementek, nincs aki hitelt adjon az iparosoknak. Az egyetlen az Ipari Hitelszövetkezet, amely annak ellenére, hogy beleesett a konverzióba, százszázalékosan fizeti vissza a betéteket és rendes osztalékot ad.

— A közmunkák hiánya is nagyban hozzájárul a maramureş-i iparosság nyomorúságos helyzetéhez. Azonban, ha az iparosság öntudatra ébred és egyetemes lesz, rábírhata a hatóságokat a közmunkák megindítására.

— Amíg az alapszabályokkal elkészülünk — fejezi be nyilatkozatát Valean Sándor, — addig is az iparosság saját helyiségében, az Iparos Otthonban szakaszerű felolvasásokat, szakképzéseket, azonkívül hangulatos mester-estélyeket rendez, amelyek megrendezéséhez felkérjük a mesterasszonyokat és az ifjúságot is. Azt akarjuk, hogy az Iparos Otthonban és az iparosság körében új élet ébredjen és az összetartást, összetartószándókat akarjuk felébreszteni és ápolni egy szebb jövő érdekében!

KINDERMUND.

Fritzl sitzt am erstenmal im Eisenbahnzug und schaut interessiert aus dem Fenster. Plötzlich ruft er aufgeregt: „Schau, Pappi, die Bäume laufen wieder nach Hause.“

Tizmillió importengedély — egy cégnek!

A külföldi árucseréforgalmat irányító és szabályozó bizottság a Progresul Economic Românesc című cég részére 10 millió lei értékű kompenzációs exportot engedélyezett. Az export különböző áruk-ból áll és Németország, illetve Csehszlovákia felé irányul. Ennek ellenében bármely országból kvótán felül importálhatók gyapju- és gyapoftonal, gyógyszer, cserzőanyagok, elektromos cikkek, festékek, anilin, lakkok, mezőgazdasági gépek, szelektorok, malomhengerek és sziták.

SZÖRNYŰ ELMENY.

A szörnyű emlékü kommun alatt Mazzoláné baltuzni volt vidéken. Alighogy vonatuk elhagyta Ke-lenföldet, egy csomó részeg vöröskatoná megállást parancsolt, majd felugráltak a vonatra és fosztogatni kezdtek.

Abba a fülkébe, amelyikben Mazzoláné ült, egy marcona-képű vöröskatoná állított be még négy társával és kiadta a parancsot:

— Elelmiszert, pénst, elvenni, nőket leszállítani!

— Te — mondta erre az egyik briganti a parancsnoknak — legalább a nőket hagyjuk békében.

Erre Mazzoláné magából kikelve ugrott fel és ráordított:

— Maga csak ne avatkozzon be a női dolgaiba!

Furcsa foglalkozások

Manapság nem könnyű megkeresni a mindennapi kenyeret. Annyi bizonyos, hogy sokkal többet éhen halnának, mint, amennyien éhen halnak, ha mindenki csak a forgalomban levő „pályaválasztási tanácsadók” utbaigazításai szerint akarna megélhetéssel jutni. Életrevaló ember szétnéz a világban és alkalmazkodik az adott szükségletekhez. Mint például az a Kelley Bob nevű fiatalember, aki ma a newyorki kikötő legjobban kereső bucsu-integetője. Ő jött rá először, hogy a nagyon elfoglalt amerikai ember nem ér rá tengerentúli utra induló rokonainak és ismerőseinek negyedórán keresztül kendőt lobogtatni. Csakély jutalom ellenében elvégzi helyette Mr. Kelley, — akinek természetesen ma már követői vannak.

Majdnem ennyire fura női foglalkozást is termel ki az amerikai üzleti élet. Távol vidékeken lakó farmerek az áruházak képes árlajstromáiból keresik ki, amire szükségük van. De különleges óhajait bevásárló-görbők veszik fel és ők gondoskodnak a pontos elintézésről.

Egy élelmes yankee viszont arra rendelkezett be, hogy összegyűjti és nyilvántartja az előkelő gazdag üzletemberek társadalmi kötelezettségeinek adatait. Valahányszor az „előfizető” rokonságában és ismeretségi körében névnap, születésnap, vagy házassági évforduló közeledik, Mr. Storm távbeszélőn figyelmezteti. Ő a newyorki társaság élő naplója.

Nagy teakereskedő cégek tea-szágolókat alkalmaznak, még pedig jelentékeny fizetéssel. Egy „főszágoló” úrrát a munkaadója — ha hinni lehet egy angol ujság adatának — nem kevesebb, mint ötvenezer font sterlingre biztosította.

Keltem viszont a vizsgázók mestersége virágzik. Perzsia, Egyiptom, India vízben szegény vidékein különösen finom szaglású emberek foglalkoznak forráskutatással, állítólag eredményesen.

A párisi nagy cipőüzletekben cipőkitaposó kisasszonyok állnak (azaz, hogy járnak) a hű, de kényeskedő vevő-hölgyek rendelkezésére.

Ugyanott külön céhek van a kutyasétáltatóknak — ez nem szorul magyarázatra.

Ezek után már csak a léhűtők, jégaszalók, flashterkoportatók és citromsavanyítók felsorolása hiányzik. Ezek mifelénk régóta divatos mesterségek. Sokan élnek meg ezekből, még pedig egészen jól...

TILOS A KOLDULAS

Egy koldus megszólít az utcán egy elegánsan öltözött férfit.

— Nagyságos ur, kérem, — mondja neki — évek óta munkanélküli vagyok, a családom éhezik.

— Hallja, — szól rá szigorúan az elegáns ur — én úgy tudom, hogy tilos a koldulás!

— Schön gut, — legyint türelmetlenül a koldus — akkor adjon kölcsön husz leit becsületzóra...

„Új szellemet kell vinni az ügyek elintézésébe. . .”

A Curenul írja:

A hadirokkantak, özvegyek és árvák érdekében alkotott nemzeti szervnek az a kötelessége, hogy a háború áldozatainak sorsát szíven viselje. Ugy halljuk, ezt a szervet rendeltörvényekkel újalakították, miután nem dolgozott megfelelően. Helyes tehát, hogy rámutatunk a hadirokkantak, özvegyek és árvák nehéz helyzetére. Sokat beszélnek erről. Lelelkesmeretes, jószívű vezetőkre van szükség. Menaszteri kell az olyan tisztviselőket, akik nem adják át széküket a lábnélküli, vagy mindkét szemére vak rokkantnak, mikor ez megjelenik előttük, hogy felvilágosítást kérjen. Panaszokat kapunk a falukból, hogy az adóvégrehajtók letiltják a hadiözvegyek járandóságait. Panaszok érkeznek a csendőrök ellen a senki sem hallgatja meg ezeket. Nem a hivatalt, de a tisztviselő gondolkodását kell megváltoztatni. Új szellemet kell vinni az ügyek elintézésébe.

EZABOTT ARAK.

— Hogy ez az öltöny?

— Háromezer lei.

— 800 leit adok érte.

— Vigye el! Rongyos kétezerkétszáz lei miatt nem hagyok elmenni egy komoly vevőt.

Európa legemberségesebb végrehajtási törvényét léptették életbe Csehszlovákiában

Prága, július 30. A csehszlovák törvényhozás megszavazta, a cseh kormány pedig életbeléptette Európa legmodernebb végrehajtási törvényét. Nemcsak modern, nemcsak emberséges ez a törvény, hanem célszerű is. Gondoskodik a hitelező érdekeiről, de vigyáz arra, hogy az adóst egyetlen egy tartozása miatt — még ha a hitelező maga az állam is — ne lehessen tönkretenni.

Igen érdekes a szabályzat ama része, amelyik a nem lefoglalható tárgyak jegyzékét tartalmazza. Eszerint a végrehajtási eljárás során kégszereket, továbbá az adós és annak családja számára

nélkülözhetetlen ruhát, ágyneműt, fehérneműt, butort, konyhabutort, szerszámot nem lehet lefoglalni.

Nem foglalhatók le azok a tárgyak sem, amelyek az egyszerű háztartáshoz kellenek s ha nyilvánvaló, hogy a tárgyak eladása révén nem folyna be olyan összeg, amely arányban lenne a tárgyak értékével. Négyheti időszak tartalmára szükséges élelmiszerek, tüzelőanyag és világítóanyag ugyancsak nem foglalható le.

Ha az adós nem rendelkezik ezekkel a készletekkel, akkor nem lehet lefoglalni azt a pénzeszeget sem, amely a készletek beszerzésére kell.

A gazda-adós gazdaságában nem foglalható le egy fejős tehén vagy két kecske, vagy három juh, vagy négy sertés s nem foglalható le a felsorolt állatok élelmezésére kellő takarmány sem.

Az adós készpénzből nem foglalható le az az összeg, amely a negyedévi házbér kifizetéséhez kell.

Az a pénz sem foglalható le amelyet az adós támogatás címén kapott. Tisztviselők, lelkészek, tanítók, ügyvédek, közjegyzők, orvosok, állatorvosok, baasszonyok, művészek és egyéb szellemi foglalkozást űző személyek ruha-árából nem foglalható le azok az öltözetek, amelyekre az adósnak a foglalkozása kifejtéséhez szüksége van. A hadsereg, a csendőrség, a rendőrség tagjai és egyéb hatóságok közegke szolgálati öltözékkel és felszerelési tárgyakkal sem foglalható le.

Közműiparosoknál nem foglalható le azok az eszközök, amelyekkel foglalkozását űzi s 3.000 korona értékű nyersanyag sem foglalható le náruk.

Általában a végrehajtás nem foganatosítható olyan szigorral, amely ellentétben áll a jó erkölcsökkel.

Az új szabályzat kimondja, hogy a bíróság az adós kérelmére a végrehajtásnak más módját is engedélyezheti, mint amelyet a hitelező indítványozott. Ennek a kérelemnek a bíróság csak abban az esetben ad helyet, ha nyilvánvaló, hogy az adós által indítványozott végrehajtás megkönnyíti az adós helyzetét és nem veszélyezteti a hitelező érdekeit. A hitelező ugyanis néha kiméretlenül jár el az adósval szemben és többek között

ingatlanárverést kér olyankor, amikor követelésének kielégítésére elegendő lenne az adós tulajdonát alkotó ingóságok elárverezéséből befolyó összeg is.

Olyan esetek is vannak, amikor a hitelező ingóságok árverését kéri, noha követelésének kiegyenlítésére teljes fedezet nyújt az adós fizetése is.

Megkönnyítették az adóhátralékoknak belföldi kölcsönkötvényekkel való kiegyenlítését

A pénzügyminisztérium újabb akciót kezdett az adóhátralékok a forgalomból való kivonása érdekében. Ezzel kapcsolatban rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben utasítja őket, hívják fel a közönség figyelmét arra, hogy a bonokkal nemcsak adóhátralékot lehet fizetni, hanem be is lehet őket cserélni belföldi kölcsönkötvényekre. Azok az adóhátralékosok tehát, akik be akarják cserélni a bonokat sorsolások kötvényekre, adjanak be kérvényt a pénzügyigazgatósághoz és ugyanettől fogják megkapni a kötvényeket is.

A kölcsönkötvények kihelyezésének meggyorsítása érdekében a pénzügyminisztérium újabb kedvezményt engedélyezett az adóhátralékok törlesztésénél. Eddig az volt a helyzet, hogy ha valakinek

nemcsak állami, hanem más adótartozása is volt, mindegyik összegre külön kellett megfelelő névű kötvényt adnia, ami gyakran nem volt lehetséges, vagy pedig a kötvényekért olyan magas árakat kellett fizetni, hogy a tartozás ilyen módon való kiegyenlítése nem járt semmi haszonnal. Most mindenféle adótartozást összesítve is lehet kifizetni kötvényekkel. Ha például valakinek 600 lei állami adótartozása, 250 lei pótdóhátraléka és 150 lei utadótartozása van, az egészet kifizetheti egyetlen 1.000 leies kölcsönkötvénnyel, míg régebben mindegyik adónemet külön kellett fedezni és ha a kötvények értéke nagyobb volt, a többletet az adófizető elvesztette, mert a töredékösszegeket a kincstár nem tudta visszafizetni.

SZUNYOGVESZEDELEM.

Két arad-i nő beszélget. Azt mondja az egyik: — Egészen odavagyok. Tegnap délután a strandon megcsipett egy szunyog.

Erre a másik: — En is odavagyok. Engem tegnap délután a strandon a férjem csipett meg...

ENTSCHULDIGUNG.

„Was erlauben Sie sich denn? Sie haben überall erzählt, ich wär' ein Idiot?”

„Entschuldigen Sie, ich wusste nicht, dass Sie daraus ein Geheimnis machen wollen.”

JÓSZIVŰ KISFIU.

— Látod, Sanyikám, azoknak a szegény gyerekeknek itt a szomszédban nincs se papájuk, se mamájuk, se Lencsi néniük. Nem adnál nekik valamit ajándékba?

— Dehogy nem. Adjuk nekik a Lencsi nénit.

— Augusztus 15-ig ki kell fizetni a reklámtáblák adóját. A pénzügyigazgatóság illetékgyóssztálya közli, hogy a reklámtáblák után fizetendő illetékeket augusztus 15-ig kell rendezni. Azokat, akik eddig az időpontig nem fizetik be az illetéket, annak háromszorosával bírságolják meg. Különben a közeli napokban már megkezdik a reklám-illetékek ellenőrzését és ahol megállapítják, hogy nem fizették le a törvény által megállapított illetéket, felveszik a kihágási jegyzőkönyvet.

INFORMACIO.

A népszerű orvosra mondta a minap egyik irigyes kollégája:

— Hogy jó orvos-e? Meghiszem azt. Saját te metője van.

REND.

— Az én irodámban példás rend van. Ha például nyolc napig távol vagyok, akkor is pontosan tudom, hogy a könyvelőm mit csinál.

— Hát mit csinál?

— Semmit.

százalékkal haladta meg az előirányzatot állam bevétele a cement-fogyasztási adóból

A múlt év április 1-én életbe léptetett törvény értelmében minden kg. cement után 0.30 lei fogyasztási adó fizetendő. A cementfogyasztási adó bevétele a múlt költségvetési évben 90 millió leit meghaladta, a jelenlegi költségvetési évben 160.587 lejjel volt több.

A pénzügyminisztérium statisztikai adatai szerint, az évben is lehet számítani a cementfogyasztási adó növekedésére, annál is inkább, mivel már 1936-1937. költségvetési év első negyedében 10 millió lejjel volt több a bevétel ebből az adóból, mint a múlt év hasonló negyedében és 12.3 millió lejjel volt több, mint a negyedévi előirányzat. A múlt költségvetési év első negyedében a cementfogyasztási adóból a bevétel 34.772.362 lei volt a múlt költségvetési év első negyedének 31.361.704 leiből. A bevételével szemben a legtöbb cementfogyasztási adót a Turda-i Cementgyár fizette, amely a múlt költségvetési év első negyedében 8, 531.962 leifogyasztási adót szolgáltatott be.

WUNSCH.

"Angelbakter, münschen Sie einen Verteidiger?"
"Ein zuverlässiger Zeuge wäre mir lieber!"

Am kell külön kérvény,
adórecurs mellé

A legfelsőbb semmitűszék az egyenesadó törvény 2. szakaszának II. bekezdése értelmében elhatározta, hogy pénzügyi jellegű recursok egyszerű recurs formájában nyújtandók be az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz címezve. Ilyen körülmények között fölösleges a recurs mellé egy, a pénzügyigazgatóságokhoz címzett külön kérvényt mellékelni, amelyben a fél a recursnak illetékes fórum elé való eljuttatását kéri.

ELŐVIGYAZAT.

Málcsi néni látogatóban volt Pityuékánál és a lány egyre-ostromolja a kérdéseivel. Az anyja is kezd a fiúcskára:

— Pityu, miért kérdezel te annyit a Málcsi lányról?
— Azért, — mondja a kisfiú, — mert ha nem tudnánk neki az én kérdéseimre mindig felelni, meg-meg az egész történet.

Egy leies repülőbéllyeg-kihágás minimálisan kétezer lei büntetést és pellengérre állítást von maga után

A múlt héten a Casa Fondului Național al Aviației igazgatósága a București-i lapokban rendkívül érdekes felhívást bocsájtott ki, amelyet szükségesnek tartunk pontos fordításban ismertetni. A felhívás így hangzik:

"A hozzánk tömegesen érkező bírságok megsemmisítésére és leszállítására vonatkozó kérelem következtében tudomására hoztuk az összes megbírságot adózóknak, hogy a bizottság visszavonhatatlan határozata folytán ezentúl a kiszabott bírságokat semmi körülmények között sem engedik el és azokat nem szállítják le.

Amíg a törvény alkalmazásának első napjaiban a törvény nemtudása folytán indokoltnak látszott néhány felmentési kérelem, ma, amikor a nemzeti aviatikai törvény már három hónap óta érvényben van és amikor a törvény magyarázata és alkalmazása tekintetében a legszélesebbkörű nyilvánosságot vettük igénybe, nem lehet többé hivatkozni a törvény ismeretének hiányára. Jogtalan volna a bírságok megsemmisítése azokra, akik nem tették eleget törvényes kötelezettségüknek és akik ilyenformán megkárosították a repülővédelem számára a rendelet-alapot, tehát magát a nemzetvédelmet!

A megállapított kijátszások folytán a béllyeg alkalmazásának ellenőrzését megszigorítottuk úgy, hogy előbb vagy később minden kihágást felfedezünk és megbüntetünk. Azonkívül, hogy a pénzbeli büntetések is igen szigorúak, (egy 1 leies kijátszásért a bíróság minimum 2.000 lei) a kihágást elkövető még erkölcsi elítélésnek is kiteszi magát, mert nevét feljegyzik minden hónapban elkészítendő külön megbélyegző táblázatba, amelyet a lapokban is közölni fognak.

Mint hogy a repülőbéllyegekből származó alap közérdeket szolgál, felkérünk minden jó románt, hogy azonnal jelentse be minden kihágást, amelyet tapasztal. A törvény 13. szakaszának 4-ik bekezdése értelmében mindazok, akik a kihágást feljelentik, a behajtott bírság egynegyed részét kapják meg, mint feljelentési díjat.

Iparosok! Kereskedők! Ne tegyék ki magatokat a törvény szigorának és rójjátok le az előírt béllyeg, őrizték ellen vállalatuknál azt, hogy a béllyegeket pontosan alkalmazzák. Egy kisértékű béllyeg leróvásának elmulasztása miatt, amely bé-

llyeg árát ugyanis az illetékel fizeti meg, súlyos szankciónak tehetitek ki magatokat.

Ragasszatok fel a repülőbéllyegeket abban a meggyőződésben, hogy ezzel hozzájárultok a repülőügy fejlesztéséhez és ezzel saját vállalatotokat is megvédelmeztétek."

AHANY INSPEKTOR, ANNYI SZOKÁS.

Sf. Gheorghe üzletait a múlt napokban București-ből kiküldött felügyelő járta végig, egy helybeli felügyelő kíséretében, akik a repülőbéllyeg-törvény legújabb rendelkezéseinek végrehajtását ellenőrizték. A vizsgálat meglepő eredménnyel járt, amennyiben alig volt a városban üzlet, amelyet ne bírságotak volna meg a törvény intézkedéseinek mellőzéséért. A büntetések 2 és 10 ezer lei között váltakoztak. Alig van üzlet Sf. Gheorghe-n, amely megmenekült a repülőbéllyeg-felügyelők különböző címeken kirótt büntetéseitől. A kérdést még bizonyultabbá teszi az a körülmény, hogy néhány napra az első inspektori látogatás után București-ből új repülőbéllyeg felülvizsgáló felügyelő érkezett, aki a legnagyobb rendben találta az iparosok és kereskedők felülbéllyegzését és erről hivatalos bizonyítványokat is adott.

Uj alapszabály készült az Oradea-i iparos menház számára.

Oradea-ról jelentik: A munkakamara vezetője az iparosmenház részére új alapszabályt dolgozott ki. E szerint a menházbizottságnak a jövőben hivatalból tagja lesz a megyei prefektus, a polgármester, a törvényszéki főnök, továbbá a kamara vezetője és két oly iparos külső tag, akik a menház ügyét ismerik. Az új alapszabály szerint alakuló bizottság a napokban tartja első ülését a munkakamara helyiségében.

SAKERTÖK.

Karpeleszék a Carment hallgatták az Operában. Egyezzer csak megszólalt Karpeleszék:

— Ach, ez a Verdi milyen egy szeni lehetett!
— Aber — mondta erre dühösen Karpelesz — a Carment nem a Verdi írta, hanem a Tolstoj.
— És mit írt akkor a Verdi?
— Semmit, mert az egy szobrász volt.

Zsigmond király a kassai parkétszővőkért

Kép a középkori magyar kézművesipar történetéből.
Közlő: BANFI JÁNOS.

Kétségtelen, hogy a fonás és szövés mestersége a legregibb emberi foglalkozások közé tartozik. Egy szinte bizonyos, hogy magyar eleink nejei és anyjai is ismerték már, ha nem is a komplikált technikát, de igenis az orsót, a kezdetleges szövőszővet, mint ahogy ezeket a szerszámokat Afrika, Ázsia és Amerika alacsony műveltségű néptörzseiben is találjuk. Regino azt írja ugyan a 889. évről, hogy a vászon-szőveteket meg nem ismerték a foglalkozó eleink, de az állítás aligha áll meg azon megalkotott körülménnyel szemben, hogy már a hunok is ismerték a szövőszővet. „A nőnem, — ugyanezt Kossovich Károly —, melyet az igen egyszerű háztartás igen kevésbé foglalt el, bizonyosan a fonásból is fonással-szővéssel töltö ki idejét." De meg aztán tudjuk, hogy mint nomád nép, sátrak alatt laktak eleink, amely sátrak eleinte állatbőrökből lehettek összetákolva, míg aztán később a tapasztalatra juthattak össze, hogy a vászon sokkal alkalmasabb a célra, amely tapasztalat őket a vászon-szővésére ösztönözhette. Habár hiszen az csak találgatás, vélekedés. Történelmi tény azonban, hogy a városok (pl. Fehérvár, Veszprém, Veszprém, Nyitra, Vác, Esztergom, Pozsony, Győr, Komárom, Sopron, Pest, Buda, Kalocsa, Pécs stb.) már az első királyok alatt voltak és hogy ezeket — legalább részben — a magyarokkal bejött vagy később ide telepített törzsek alapították, mint ahogy Pécs, Braşov, Selmec és Kőrmöcsánya, Eperjes, Csákvár, Bártfa, Kassa, Késmárk, Zólyom, Korpona, Békés, és Libethánya, Németújvár stb. városok

is a Németalföldről és a Németbirodalom más országaiból és vidékeiről II. Géza király által ide telepített bevándorló németeknek köszönhetik alapításukat. Ezen városokban — Kossovich szerint — iskolái valának a műiparnak, s bár a mesteremberek szabadsága korlátozott volt és a magyarok inkább katonáskodni szerettek, a bevándorolt idegenek vagyonszeredése és jóléte mégis arra ingerelhette sok magyar embert is, hogy ipari foglalkozásra, s így a szövés mesterségére is adja a fejét. A kender és len az Árpádok alatt mind sürűbben termeltetett és igen kapós volt a vásárokon, de leginkább az asszonyok dolgozták föl, s így az ipar abban az időben inkább a háziipar jellegével bírt, ami az ország sok vidékén még most is így van. Legkivált a szászok példája volt nagy hatással a tekintetben, a mikor a németek céhrendszert lassanként nálunk is meghonosították, a vászon-szővést mint önálló kézműipart is sürűbben kezdték művelni, amellyel leginkább a flandriai vászon-szővők, akik a mai Szepességen teleptek le, foglalkoztak. „A bekötőző flandriai — mondja Kossovich — előbbi honukban is, a Rajna és a Gravelin közt fekvő tengerellelki vidéken, zvezetesekek voltak vas szállárdságu szorgalmukról és munkásságukról a tengerár ellen folytatott harcban stb., szorgalmasak voltak a vászon-szővésben. Már a tizenegyedik században is nevezetesekek valának a műiparról a kereskedésről városaik: Brügge, Gent, Ypern, Lille, St.-Omer, Arras, Gravelines. De egy pusztító minden gátakat gunyoló tengerár viharában minden vagyonuktól megfosztva, szegényesre jutottak és kénytelenek voltak hálásabb földön keresni szerencsájukat. Valószínű, hogy ezen munkásságuk híre ösztönözte a király — II. Géza — kiskorúsága alatt az ország kormányzóit, hogy ezen szorgalmas népet Ardeal-ban, a szomszéd nem-

zetek által elpusztított déli és Magyarország északi keleti vidékeire letelepítsék, példák által a magyarokat ösztönözendő." Kétségtelenül leghasznosabb volt a tekintetben — a műipar és a kereskedelem tekintetében — amit II. Géza a szászok és a németalföldi flandriai letelepítésével tén. A magyar lételeknek saját sága ugyanis a megszokott régihez való ragaszkodás, elannyira, hogy újítást, javítást önszorgallatból ritkán, vagy sohasem teszen, hanemha példák vagy felsőbb parancsok által ösztönöztetik. Egyébiránt még ismeretük is csekély volt a magyaroknak a műipar és kereskedelem tárgyában. Ily körülmények között semmi üdvösebb rájuk nézve nem történhetett, mint értelmesebb munkához szokott új polgártársaknak az országban való letelepítése. — Az utolsó Árpádok — II. Endre, IV. Béla, III. Endre — kiváltság-leveleiből, amiket a bevándorolt németeknek adtak, ki-világlik, hogy ezek régi hazájukkal nem szakítottak végkép, sőt igen élénk érzékesben álltak otthon maradt honfitársaikkal, akik mint kalmárok sürűn látogattak el ide és főleg vásznat és posztót árultak itten. De már a egyes házakból származó első királyok alatt a vászon-szővés mesterségét úgy az ardeal-i, mint a szepesi szász községekben oly szorgalmasan üzték, hogy nemcsak belföldi városokba, hanem a külföldre is szállították áruikat a ekkor alapították meg jó hírét a kitűnő szepesi vászon-műveknél. A bargov-iak ezenkívül élénk kereskedést folytattak kender- és lenszővetekkel a távol kelettel is. A szükséges kender és len is nagyrészt a szászok, termelték és Zsigmond király uralma már olyan rendezett és virágzó szövőipart talált Ardeal-ban és a Szepességen, amely a külföld e nemű iparával versenyezhetett és versenyzett is, még pedig sikerrel, amelyre tehát, mint a király és az állam jóvedelmét is gyarapító nemzetgazdasági ágra érdemes volt ügyet vetni, azt megoltalmazni és szabályozni. Így pl. a bártfai vásznosok híresek vol-

A timişoara-i buzaértékesítő hivatal enyhítéseket eszközölt a kenyérrendelet alkalmazásánál

A timişoara-i sütők szindikátusa ülést tartott, amelyen Sechei Alexandru elnök beszámolt a timişmegyei buzaértékesítő hivatalban lefolytatott tárgyalásokról. Ezek szerint az eddigi rendelkezést némileg enyhítették, amennyiben megengedték, hogy létre, hogy további intézkedésig a pékeknek jogukban áll magánosok részére azok által megdagasztott kenyeret sütni, azzal a korlátozással, hogy a harmadik személy részére való sütés csak 9-11 óra között lehetséges. Ezenkívül pedig minden egyes magánosok részére sült kenyeret az ellenőrzés megkönnyítése céljából egy könyvbe kell bevezetni.

Ami a pékmesterek további kívánságait illeti, azeket a buzaértékesítő hivatal pártolólag terjesztette fel a földművelésügyi minisztériumhoz.

SZEKANT VENDEG.

Piskótát, aki egy kisebb vendéglőben pincér volt, magához intette egy törzsvendég és dühösen rákiabált:

- Pincér, ez a legnagyobb disznóság!
- Micsoda? — kérdezte Piskóta udvarias moollyal.
- A levesben mindennap egy légy van.
- Ön téved, — mondta csendesén Piskóta, — tegnap például szivarvég volt.

Hány munkanap van egy évben?

Az egyik francia lapban olvassuk a következő vidám fejtegetést: Egy évben van 365 nap. Nyolc órai naponkénti munkaidőt számítva tehát a 365 napból ennek csak egyharmadát számíthatjuk, amikor dolgozunk, azaz 121 napot. Ebből azonban 52 vasárnapot le kell vonnunk, marad tehát 69 munkanap. Minthogy azonban a legtöbb helyen szombatonként megcsúszik a munka, ez egy évben 51 fél nap, tehát 26 egész nap, így maradna 41 munkanap. Minden hivatalban, vállalatnál van évenként 27 hivatalos szünnap. Marad 16 nap. Tizenöt nap szabadság minden évben megillet mindenkit. Ezek után tehát marad egy munkanap, ha ugyan ez vélelőnül nem — május elseje.

tak a pallózásban és fehérítésben; példájukat az eperjesiek is követték, de a mesterségtől a bártfiaiak panaszára csakhamar ismét eltiltattak.

Hasonló intézkedésekkel találkozunk Zsigmond király uralkodása idejéből a kassai parket-szövők érdekében is. Ezekről az intézkedésekről tartott Wenzel Gusztáv megboldogult híres jogtudós igen érdekes előadást a M. Tud. Akadémia II. osztályában (1870. jún. 20.), amelyet itt következő közlésben forrásul felhasználtam és amelyből ilyenekint szó szerint is idézek.

2.

Kassa városában a vászonszövésnek egy sajátos ága fejlődött ki abban az időben: az u. n. parket-készítés. A parket len és gyapotfonalakból oly módon szőtt vegyes szövet, amelynek egyik fonala, pl. a szálfonala len, a keresztfonala pedig gyapot. A parket nevet ez a szövet az idegen barchet vagy barchent szótól vette (németül: Barchent), amely szót arabok eredetűnek tartják, talán azért, mivel a gyapotot első sorban a saját hazájában, Keleten, tehát Arabiában is feldolgozták s a kész szövet onnan került a kereskedelembe s ez uton a mi hazánkba is.

Természetes, hogy a kassai parketkészítő-ipar nemcsak a szoros értelemben vett parket készítésével foglalkozott, hanem más finomabb szöveteket is állított elő, akkor is mint gyapot- és lenszövetek igen keresettek s divatosak voltak. Így pl. az alább közlendő rendeletek egyikében-másikában Parchan és „Pokschin und ander leynewant” (Pokschin és más vászon) nevű szövetekről tétetik említés. Ezeknek készítésére szintén kétféle fonalat: gyapot és lenfonalat használtak („baumwollen” és „gemeyn garen,” „apetum” és „bumbasum”) E két fonalat is ott helyben készítették. Kassáról való kivitele tilos volt, a bevitelt ellenben minden lehető módon elősegítették. A szövetkészítés eljárásának folyamata ez volt: a fonal (Spinnen), a szövés (Weben), az összeillesztés

A szabóipar jövőjének utópiája...

A divat diktátorának fantasztikus jóslata szerint a jövő század öltözködését a technikusok és az orvosok irányítják.

— Poiret jóslata a jövő divatjáról —

A nagy szalónok bálványa és a divat párisi koronázatlan királya megöregedett. Népszerűsége már nem a régi, a világ is kicsérélődött körülötte és vége azoknak az időknek, amikor vagyont keresett egy-egy modelljével. Poiret mégsem nyugszik bele a megváltozott viszonyokba és állandóan, a legkülönbözőbb formákban hallat magáról. Örökös vágya, hogy szerepeljen és emlegessék. Nemrég azt híresztelte magáról, hogy a munkanélküli segélyből él csupán, pár nappal ezelőtt viszont már egy nagyon érdekes nyilatkozatot adott egy újságírónak. Arról, hogy mit hordanak majd 2000-ben, milyen lesz a jövő század divatja.

ÖLTÖZKÖDÉS — RUHA NELKÜL.

A divat jelenlegi királya a leghatározottabban hangsúlyozza, hogy száz év múlva egyszerűen — nem lesz divat. Az öltözködés gondjait a technikusok és orvosok oldják meg, éppúgy, mint ahogy az élet irányítása minden téren az ő kezükbe kerül. Amilyen nevetséges nekünk a krinolin és a biedermeier, olyan nevetséges lesz a mai divat is akkor. Utódainknak bizonyosan lesújtó véleményük lesz a mai ruhákról, amelyekben sem lélegzeni, sem mozogni nem lehet rendesen.

Az újságírónak arra a kérdésére, hogy milyen ruhát hordanak majd ezek az utódok, Poiret azt felelte, hogy ruhát voltaképpen mai értelemben nem is fognak hordani. Nincs szó arról, hogy meztelenül járjanak, de viszont nem bugyolálják majd be a testüket. A sport, amelynek fejlődése feltartóztatlan, elviszi majd az embereket a célszerű öltözködés megoldásához.

FOLYADEK PÓTOLJA A RUHÁT.

— A jövő ruhája nem takar, hanem csak véd — folytatta Poiret. — Ezt a célt új összetételű anyagok szolgálják majd. A technikusok megtalálják majd a legmegfelelőbbet. Igen fontos lesz természetesen az is, hogy az anyagok az ultraviolet

sugarakat hiánytalanul átengedjék.

A hölgyek a toalettek helyett csak a színeket cserélik, hangulatuknak megfelelően. A színek mindenestre ragyogóak lesznek és teljes tökéletességgel jut-atják érvényre a hölgyek szépségét.

Ha a házaspár vikendre megy egyszerűen megmártják magukat egy kádban, amelyben megfelelő folyadék van és ezáltal testüket rugalmas, védő réteg veszi körül, amely mégsem akadályozza őket a mozgásban.

A kalapviseletnek nem nagy jövőt jósol Poiret. A kalapok — mondja Poiret — éppen úgy el fognak tűnni, mint ahogy ma már senki sem használ hálósapkát. Legfeljebb egy acélpántról lesz szó, mely leszorítja a haját és igen dekoratív. Kalap helyett ellenben általános lesz a napellenző viselése, mert szemünk akkorára már túlzottan érzékeny lesznek minden erős fény iránt.

A FÉRFIRUHAZAT — KOSARFONAT LESZ.

A divatkirály azután a férfidivatról beszélt. Megállapította, hogy a ruhák válla még szélesedni fog, azonban nem kitömésessel, hanem az állandó sportolás következtében. A férfiak ruházata finom kosárfonat lesz a hideg ellen pedig kis körgallérral védekeznek. Ez lesz mindennapi ruházatuk.

Abrándjai befejezésekként Poiret még a cipők közeli halálát jósolja, azzal, hogy mindenki szandált fog hordani. Minthogy pedig a járás mindjobban kimegy a divatból, ezek a szandálok kerekkel lesznek felszerelve, úgyhogy az emberek görkorszolyázva járnak majd.

A riport befejezésekor Poiret-t elragadta a hűv és a riporter kérdően nézett rá:

— Ne gondolja, hogy ostobaság mindaz, amit mondtam — kiáltotta indulatosan Poiret. — Én hiszek ebben és a divat terén különben sincs soha semmi ostobaság.

(Karten) és a külső ékítés (Wolslaben). További munka volt még a fehérítés (Bleichen), a mángorlás (Mangein) és a festés (tinctura). Ismertek természetesen még több, de inkább csak mellékes természeti eljárási munkát is. Ezek szerint a különféle munkák szerint a munkások is több csoportra oszlottak. Mestert háromféleképpen ismertek: Parchmeister, Mangelmeister és Plaichmeister. A parket-szövés mesterségét nem üzhette senki más és jogosítványt sem kapott rá, mint az, aki abban kellően jártas volt. A műhelyi munkát személyesen kellett vezetnie. Ha elhanyagolta mesterségét, vagy ha nem járt el a kellő becsületességgel, az ipari jogosítványt — a király külön beleegyezésével — elvették tőle. A mesterek mint önálló vállalkozók dolgoztak és „Knecht” (szolga) néven segédek tartottak. Tilos volt, hogy egyik mester a másiknak segédeit magához csalogassa. A segédeknek határozott és egyforma bér biztosított. A mesterség emelését célozta az az intézkedés, hogy azt külön felügyelők („Fürschauer”) ellenőrzésére bízták, akik az elkészült egyes parket-végekre nézve a bécsi szokást voltak kötelesek követni.

Kassa város már a XIV. században is iparüzés tekintetében az ország legelső városai közé tartozván a Felső-Magyarországnak ipari és kereskedelmi gócpontja lévén, Zsigmond király, aki a német Birodalomnak németalföldi szövőipari főhelyeit (Brügge, Gent, Ypern stb.) minden bizonnyal ismerhette, a tal egyrészt ezen város, másrészt pedig az ország kassai parketkészítésre vonatkozó intézkedései alszövőiparának kívánt lendületet adni. Tudomással bírhatott a király arról, hogy a németalföldi városok finom szöveteik s a velük üzött kereskedelem révén gazdagodtak meg és virágoztak fel; másrészt pedig gyapju-, len és gyapotszövetek az országban is több helyen készültek ez idő szerint, élénk kereskedést is folytattak velük, mert értékük és keletük nagyobb

volt akkor, mint manap, mikor a selyem olcsósága és elterjedése következtében a selyemkelmék divatosabbak és keresettebbek. Hogy ez így volt, s hogy Zsigmond király a parketkészítő iparnak központosítása által vélte az iparágat erősíteni és föllendíteni, mutatják azon intézkedések is, amelyekkel Budán Székes-Fejérvárott, Pozsonyban és Sibiu-ban a parketkészítést megtiltotta s az ottani iparosoknak meghagyta, hogy Kassára költözködjének s ott telepedjenek meg Vezethették azonban ebben Zsigmond királyt a külkereskedelem szempontjai is. A német Birodalomba és Olaszországba magyar finomabb szöveteket kivinni nem kecsgetett valami nagy haszonnal, a Duna és a Balkán országait pedig Konstantinápolyból látták el efféle áruval, tehát csak északra irányulhatott ez a kiviteli kereskedelem, s így természetes, hogy a parketkészítést oly városban kellett összpontosítani, amely ezen kereskedelemnek már földrajzi fekvésénél fogva is biztos áramot nyújthatott. E tekintetben pedig csak Kassa jöhetett szóba, mely abban az időben — mint már fennebb említettük, — az ország északi kereskedésének gócpontja volt. S ez egyszersmind bizonyítja azt is, hogy mily nagy jelentőséggel bírt a parketkészítés, amíg virágzott, Kassa város történetében.

Kassa város, Eperjes és Bárfa által is támogatva, abban az időben Breslau városával egyenlő rangú kereskedelmi város volt s Uj-Szandecen át Krakóba, Thornba és Danzigba a balti tengerig. Litvániába és az orosz fejedelemségekbe szállították kereskedelmi cikkeiket. Ma már alig lehet foglalkozni az ország akkori kereskedésének, amelyet ezen irányban üzött, nagy fontosságáról, s ha pl. Danzig város történetében feljegyezve találjuk, hogy egy előkelő danzigi család sarját Hans Scherert, kereskedelmi kiképzésére végezt Magyarországra küldötték, hol nagybátyjánál, Walrabe Istvánnál. kinek itt tekintélyes üzlete volt, a kereskedést tanulta, úgy ez szinte mesebe

Háboru a múltban, háboru a jelenben, háboru a jövőben.

A Vitorai írja:

A középkori háborúk legnagyobb részét vallási ellentétek okozták. Nevetséges okok is akadtak. Szerelmek, bosszú is háborút okozhattak. Csupán a XIX. század kezdetén tűnnek fel a nacionalista szabadságharcok, melyeknek az elmúlt világháború volt a példaképe. Az ezt követő békeszerződésnek a nemzetek szabadsága volt az alap gondolata. Néhány év óta ugyanazon nemzethez tartozók viselnek politikai háborút egymással. A propaganda ma lázítást jelent, bármily eszközzel ki kell törölni az élők sorából az ellenfelet, hogy a szélsőséges lázók, csapatok, gárdák felvonulását ne akadályozhassák. Ha valaki feljegyezte volna az orosz forralomtól kezdve a spanyol polgárháborúig az áldozatok számát, megállapíthatná, hogy közel ugyanannyi ember esett el, mint a világháborúban. A nyomor folytán elpusztult gyermekeket a nőket is hozzá kell adni ehhez. Ugy látszik, a jövő háborújának előkészítő fejezetéhez jutottunk. Az államok belső berendezkedésük szerint csoportokba tömörülnek. A nacionalista célokért folyt harcok sorát politikai célkitűzésekért folyó háború váltja fel, nem a hazáért, de szélsőséges fogalmakért lelkesedő katonákkal. A jövő háborúja a fasizmus és kommunizmus, vagy hitlerizmus és alkotmányos parlamentarizmus között fog lefolyni.

AMERIKAI HÖHULLAM.

Két vidéki találkozik New-Yorkban.

— Barátom, — mondja az egyik — a mi városunkban olyan meleg volt, hogy a tyukok főtt tojást tojtak.

— Az semmi, — legyintett a másik, — nálunk akkora volt a hőség, hogy a bankom betét- és készpénzállománya a negyedére olvadt le.

Eladó házak Bujac-on

a 489. számú ház

(volt tulajdonosa Ghura Anton Gheorghe.)

a Str. Surorilor 3. sz. ház,

(volt Costin vendéglő épülete.)

Ájánlatok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte Strada I. Brătianu 18 alatt nyújtandók be.

Újabb teher...

Évente fizetendő egészségügyi illetéket kívánnak életbe léptetni

A közegészségügyi minisztérium nemrégiben szabályrendeletet dolgozott ki a kereskedők és iparosok által fizetendő egészségügyi illetékek kirovásáról és behajtásáról. A szabályrendelet általános elvként kimondja, hogy minden kereskedelmi, vagy ipari jellegű vállalkozás köteles működési illetéket fizetni a közegészségügyi alap javára. Ez az illeték a telepadó, illetve a cég által elfoglalt

helyiség adóhivatali bérértékének 1—3 százalékat teheti ki,

míg a házaló kereskedőnél legalább évi 100 lei. Annak megállapításánál, hogy valamely vállalkozás milyen százalékarányú illetéket fizessen, figyelembe veszik az egyes cégek üzleti tárgyát, helyzetét és nagyságát, berendezését, munkásságát, termelési mennyiségét és a bérértéket.

A szabályrendelet

a kiskereskedőknél

külön is megállapítja, hogy azoknál az üzleteknél, amelyek élelmiszerek kicsinybeni eladásával foglalkoznak, valamint az élelmiszerlerakatok

egyszázalékos egészségügyi illeték fizetendő.

Az irodák, látványossági helyiségek, garázsok és mindenféle más áruaktár után évi 2 százalékot kell fizetni, míg a fogyasztási lokálok 3 százalékot fizetnek. Egészségügyi illetéket tartoznak fizetni azok az üzletek is, amelyek monopolcikkeket árúsítanak, valamint a sorsjegy-árudák. Az illetékek kivetése a rendes adóvallomás alapján fog történni, viszont a kivetés ellen fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezéseket külön bizottság fogja tárgyalni. Amennyiben valamely üzlet, vagy ipari helyiség bérértéke növekedik, a minisztérium a már megállapított egészségügyi illetéket felemelheti.

Hir szerint az új szabályrendelet a közeli napokban életbe fog lépni.

Husz százalékkal emelkedett 1935-ben a fémipari cikkek belföldi forgalma

A közelmúlt napokban tartotta meg rendes évi közgyűlését a romániai fémiparosok szövetsége, C. Orghidan mérnök elnöksége alatt. A közgyűlés előterjesztett jelentés érdekes adatokat tartalmaz a romániai fémipar elmúlt évről, amely a további fejlődés jegyében telt el. Ennek ellenére Orghidan mérnök elnöki megnyitójában arról beszélt, hogy a román gazdasági élet válságban van.

Az évi jelentés arról számol be, hogy a belföldi termelésű fémárúk és eladása 20 százalékos emelkedést mutat 1934-gyel szemben és elérte a 8.200 millió leit. A szövetség szerint ez a mennyiség fedezi a belföldi szükséglet 89 százalékát és ugyanakkor az eladási árak alacsonyabbak, mint más országban. Aznak ellenére, mondják a fémiparosok, hogy a nyersfémek világpiaci ára emelkedett, bel-

földi viszonylatban pedig az adók és különösen a forgalmi adó emelése megnövelte a termelési költségeket, a gyárosok mégsem mentek fel az árakkal.

Emelkedést mutat az előző évvel szemben a késztermelés is, amely az 1934 évi 1.844.00 tonnáról 1.924.000 tonnára javult 1935 első tíz hónapjában. Ebből Ardeal-bar 1.278.742 tonnát, a Banatban pedig 220.084 tonnát termeltek ki.

Az egyes fémtermelési adatok a következők: ezüst 14.781 kiló, arany 4.800 kiló, vas 81.536 tonna, réz 826.976 kiló, lágy ólom 448 vagon. A kedvező vasipari konjunktúra okait a fokozott építkezésekben, a behozatal megszorításában és a mezőgazdák helyzetének javulásában látja a jelentés.

Illőnek hangzik nekünk.

Az ipar történetéből tudjuk, hogy míg ma az ipar és a kereskedés szabadsága az a jelszó, amely szerint az iparszervezések történnek, addig a XV. században a fennálló államérdekekhez képest szervezkedett az ipar és a kereskedés a kormányformánál fogva nem is országos törvény szerint, hanem királyi kiváltságokkal, s így történhetett az, hogy Zsigmond a parketkészítést a saját hatáskörében rendezte és Kassát tette meg ez iparág kiváltságos helyévé, központjává. És tette ezt nem országos hatóságok vagy kormányfőriak javaslatára, hanem Kassa város közönségének és tanácsának kérelmére, akik természetesen inkább a helyi érdekeket tolták előtérbe, az országos és általános érdekeket pedig csak annyiban tekintették, amennyiben ezeket bizonyos irányban kénytelenek voltak szem előtt tartani.

Az első idevonatkozó kir. rendelet, amely — ha nem is kifejezetten — minden bizonnyal Kassa város tanácsának kezdeményezésére jött létre, 1411-ben Szent-Egyelet napján (szept. 1.) kelt s németül van fogalmazva. A kassai tanács megbízottai 1416-ban a járai rend konventjét arra kérték, hogy ezt az okmányt fordítsa le nekik németre. A konventnek idevonatkozó latin nyelvű átirata a kassai városi tanácsban ekképpen szól:

„Mi, Miklós, a Keresztelő Szt. Jánosról elnevezett járszói monostornak Prépostja, emlékül ajánljuk mind azoknak akiket megillet, hogy Kassa városának minden körültekintő és gondos polgára: Kulkebrecht László bíró (jelenleg polgármester), Hebenstreit János és Ferenc előjáró-jegyző, mint Kassa város esküdt-polgárai, úgy a saját, valamint a város közönségének nevében átnyújtottuk nekünk a mi felsőleges fejedelmünk s urunknak Zsigmondnak, Isten kegyelméből a rómaiak királya, Magyarország stb. királyának levelét. A király német beszédében, amennyiben annak magyarra való fordításából kiválgatjuk:

azoknak, akik különféle parket, vászon, kendőfélék s hozzá hasonló dolgok fehérítésével foglalkoznak kiváló elsőbbséget adományozott s királyi pecsétjével ezen kivánságát tartalmazó levelet megerősítette; miért is kérnek bennünket, hogy azt a mi nyelvünkre átfordítva óvatosság szempontjából, nekik átengedni méltóztatnának.

Mi tehát a fentemlített Kassa város bírójának és esküdtjeinek, úgy a saját, mint mások érdekében hozzánk benyújtott méltányos kérésüket elfogadva, a mi fentemlített urunknak, királyunknak kiváltságos levelét jelen levélünkbe nyilvánosan, szórul-szóra átfordítjuk s nekik azt, a már említett óvatosság szempontjából használni megengedjük.”

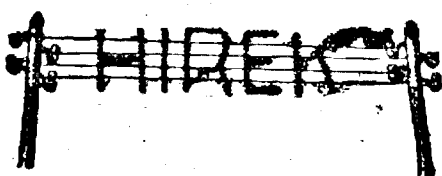
Azokon kívül, amiket kisebb idézetekben már fennebb említettünk ebből az érdekes okmányból, ez a kiváltságlevel még a következő főbb intézkedéseket tartalmazza: 1. A parketkészítők sem harmincadot, sem vámot nem fizetnek áruik után. 2. Magyarországon egyedül csak Kassa városának szabad parketét készíteni. Parketfonalat az országból kivinni és parketét más országból behozni tilos. 3. A parketkészítők ugyanazon jogokban részesítendők, mint Kassa város többi polgárai. 4. A legjobb parket után 8 fillér, a közepes után 6 fillér, a silányabb után 9 fillér fizetendő kir. adóban; egyéb szövetek után annyi fizetendő, mint a külföldi városokban szokás. A fehérítés királyi költségen történik s a fehérítő mestereknek annyi fa szolgáltatandó, amennyire a fehérítéshez szükségesük van.

Nyolc évvel később — 1419-ben — a király újból indítatva érezte magát arra, hogy a kassai parket-szövőipar érdekében rendelkezék. Ugy látszik, azért történt ez, mivel az 1411. rendeletnek azon intézkedése ellenére, mely szerint parket készítését csak Kassa városának engedte meg a király, a versenytársak nem hagytak fel ily szövetek készítésével, s mivel a kassai parketkészítők a városi tanácsra biz-

ták üzleti érdekeiknek megvédését, kétségtelen, hogy ez újabb kir. rendeletek is a kassai város tanács panaszos fellejtésére és kérelmére adtak ki.

Zsigmond királynak a parketkészítés monopóliumát tárgyzó 1419. évi latin nyelvű rendelete Kassa város számára emigy intézkedik:

„Mint hogy mi mindenben országunknak, de különösen Kassa városunknak javát, hasznát és előmenetelét óhajtuk, azért akarjuk, elrendeljük és elhatározzuk, hogy csak egyedül Kassa városában és sehol országunkon belül parketét és az arra szükséges fonalak készíttessenek. Továbbá senki a kereskedők, vagy bármely állású emberek közül ne merészelje a fonalakat vagy parketét kívülről országunkba behozni, vagy azt országunkból más országokba Kassa város Bírójának és Esküdtjeinek engedélye, átbocsátása nélkül magával vinni, vagy bármilyen módon, utakon vagy okokból, számítással vagy üzletigyből, kedvező időpontban vagy óvatosságból elszállítani. Azonkívül a parketkészítés mesterségének gyarapítására, szaporítására és folytatására akarjuk, meghagyjuk és elrendeljük, hogy minden parketkészítő; vagyis úgy a parketnek, valamint a parketkészítésre használt fonalaknak mesterei, akik országunkban, vagy a nemesei birtokain, vagy bár mely más emberek jószágain; akár városokban, akár szabad mezői jöszágon, különösen Bártfa városunkban laknak és tartózkodnak; mindent ami a parketkészítéshez szükséges magukkal hozva, Kassa városába jöjjenek, sőt jönni tartoznak és arra szigorúan köteleztetnek; mivel parketét készíteni, azzal foglalkozni és dolgozni sehol másutt, mint csak Kassa városában szabad. Ha pedig valaki azok közül Kassa városba jönni nem méltatná, az ilyeneket senki ne merészelje támogatni, védelmébe venni, vagy magánál tartani; mert visszavonhatatlannul királyi haragunk büntetésével fog sújtani.”

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves kötélnekél árengedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

= A cséplőgépek teljes személyzetét biztosítani kell. A satumare-i társadalombiztosító pénztár megneveztette a társadalombiztosító satumare-i elsőfokú kéikező bizottságának egyik döntését, amely szerint a cséplőgépnél alkalmazott gépészen és fűtőn kívül a gépszemélyzet többi tagja nem kötelezhető arra, hogy a társadalombiztosító tagjaiul beirattassék, tehát a gépnél alkalmazott többi munkás mentesül a kötelező biztosítás alól, mivel mezőgazdasági munkásoknak tekintendők. A felebbesztést benyújtó pénztár azon a címen kérte a határozat megváltoztatását, hogy a munkás, aki gép mellett végzi napi tevékenységét, nem tekinthető mezőgazdasági alkalmazottnak, tehát mint ipari munkás, a törvény első szakasza értelmében kötelező biztosítás alá esik. A központi felebbezési bizottság nem is minősítette mezőgazdasági munkásoknak azokat az alkalmazottakat, akik a gépészen és fűtőn kívül a cséplőgép mellett teljesítenek szolgálatot. Megállapította, hogy a törvény első szakasza szerint havi hateres leles jövedelemig ez a munkáskategória is kötelező betegpénz-ári biztosítás alá tartozik, tehát a jogesetben szereplő cséplőgéptulajdonos köteles a kirótt ille'eket, amiket a fent megjelölt kategóriába tartozó munkásaira kiróttak a pénztárnak megfizetni.

= Megkezdik a harmadik évnegyed importengedélyeinek kiosztását. Bucureşti-ből jelentik: Hét-főn kezdik meg a harmadik évnegyed importengedélyeinek kiosztását. E célra három millió 332 millió lei értékű devizát irányoztak elő és remélik, hogy ebből az összegből valamennyi igénylésnek eleget tehetnek.

A szepesi püspöki káptalanmak e kir. rendeletre vonatkozó s szintén 1419-ben íelt hiteles átirata a Kassai városi tanácshoz eképpen szól:

„Mi, szent. Mártonról nevezett szepesi székes-egyház káptalana, mindazokat, akiket megilletett örök emlékül hagyjuk és ajánljuk, hogy a kiváló és gondos férfiak Henrik Miklós városi esküdt és Knol László személyesen jöttek Kassáról hozzánk, s nekünk úgy a saját, valamint az összes polgárok nevében átnyújtották a mi felséges urunknak, Isten kegyelméből a rómaiak királyának, ugyszintén Magyar-, Horvát- és Dalmátország királyának Zsigmondnak, kettős pecsét alatt kiállított kiváltságos levelét a legalázatosabban minket kérve, hogy azt óvatosság szempontjából, a mi tanubizonyságunk pecsétjével ellátni kegyeskednénk. Mi tehát úgy Henrik Miklós és Knol László, valamint a többi polgárok jogos és törvényes kéréseinek engedve; felséges királyunk levelében semmiféle vakarást, törést, megsemmisítést és gyanusát nem találtunk; hanem ellenkezőleg az egészen tiszta és hiba nélküli s azt minden kisebbités vagy hozzávetés nélkül leiratjuk a pecsétünkkel ellátva Kassa város polgárainak jogaik megvédése céljából átengedjük. Kelt szent. Jakab apostol napján 1419 évben.”

Ugyanez évben íelt külön rendeletekkel tiltott meg Kassa város néhány versenytársának: Budának, Pozsonynak és Székesfehérvárnak a parkétkészítés és történt arranéve is intézkedés, hogy a Kassára átteleplülő szövőiparosok vámmenteségen részesüljenek. A tiltó rendelet eképpen intézkedik:

„Elrendeltük és elhatároztuk, hogy országunkban sehol, egyedül csak Kassa városában szabad a parkét, vagyis az ahhoz szükséges fonalak készítése és mindazok, akik parkétkészítők vagy annak készítésével foglalkoznak egyedül csak Kassa városában lakjanak. Hogy e készítmődnak mes-

— A Munkakamara nem az akója. Az arad-i Munkakamara nem az gesztussal kétszáz tanoncot nyaraltat. Ötvenkét tanonc már elment a moneasa-i üdülőtelepre, míg az újabb csoportok a közeli napokban mennek. Valószínű, hogy a héten Arad-ra érkezik Nistor munkügyi miniszter, aki kiutazik Moneasa-ra is, hogy megtekintse a Munkakamara által létesített üdülőtelepet. A minisztert ünnepléses keretek között fogadják az arad-i munkügyi hatóságok.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban sőt. lui Matei Meixner Mátyásné 835, Antoniu Vratni Antal 836, Alexandru Mihuta Sándor 837, Eugen Bringmann Jenő 838.

In Grupa II. csoportban sőt. lui Matei Meixner Mátyásné 931, Alexandru Mihuta Sándor 932.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele lor, interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membru respira automatic, adică dacă membrul decedea între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 924 Vád. lui Samuila özv. Fischer Samuné, 925 Ioan Ienci János.

In Grupa B. csoportban 925. Vád lui Nistor Mora özv. Nyisztorné.

terei azzal kényelmesebben foglalkozhassanak, elhatároztuk, hogy senki, bármilyen állásu legyen is, más országokból hazánkba parkétet bármi utonmódon, büntetés terhe alatt, hozni ne merészeljen. Ugyancsak büntetés terhe alatt tiltatik annak hazánkba való kivitele is. Nehogy tehát valaki azt mondja, hogy a mi határozatunkat és rendeletünket nem tudta, s nehogy azt áthághassa vagy annak kötelezettsége alól magát kimenthesse; akarjuk azon hűségteknél fogva, melyet királyotoknak tettetek és a leghatározottabban meghagyjuk és megparancsoljuk, hogy amennyiben szükség ferforog, alkalmas időben ezen rendeleteinket és határozatainkat nyitlan és nyilvánosan kihirdessétek s aki másként cselekszik, büntetéssel sújtassék. Ezen rendelet, annak felolvasása után adassék vissza a bemutatónak.”

Ugyanezen tárgyban a következő rendeletet intézte Zsigmond király Buda város tanácsához:

„Nem felejtethjük el, sőt újból megújítjuk a minap, nem is oly régen nyilvánított eszménket, ugyszintén rendeleteinket és határozatainkat, amelyeket nektek hazánkban a parkét szövésnek gyakorlatáról jól megfontolva, úgy előszóval, valamint leveleink közvetítésével eléggé tudtul adtunk. Meghagyjuk, elrendeltük és elhatároztuk, most pedig a legszigorúbban figyelembe venni akarjuk, hogy a parkét szövással sehol országunkban, egyedül csak Kassa városában szabad dolgozni és magát vele gyakorolni. Azért tehát úgy az egyesek, valamint mind azok, akik azzal foglalkozni akarnak, csak Kassa városában és sehol másutt az országban tartózkodniok vagy vesztegelniök nem szabad. Továbbá senki se merészeljen más idegen tartományokból parkétet az országba behozni, vagy innen kivinni, a parkétkészítésnek elvevésének és megszüntetésének büntetése alatt. Mindezt elő tettek nyitlan és alkalmas időben kihirdettetni parancsoltuk. Most azon-

= Vezérfelügyelő érkezett az arad-i forgalmi adók ellenőrzésére. Ciolac bucureşti-i pénzügyminiszteri vezérfelügyelő Arad-ra érkezett és az itteni pénzügyigazgatóságon utasításokat adott a forgalmi adó ellenőrzésére nézve. Beosztotta az adóellenőrök munkakörét, egyben utasította őket, hogy szeptember 30-ig az összes forgalmiadóköteles vállalkozónál behatóan győződjenek meg az adó nem befizetéséről. Nemcsak a befizetésről kell meggyőződniök a pénzügyi közegeknek, hanem a forgalmi adó helyes számításáról is. A jóváhagyásokat csak abban az esetben adhatják meg, ha az érdekeltek mindenben eleget tettek a követelményeknek. A forgalmiadó-törvény be nem tartása esetén nyomban kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, amelyet felterjesztnek a felsőbb fórumokhoz, amelyek jelentékeny büntetést rónak ki a mulasztókra. A kivételi pénzügyigazgatóság tehát felszólítja az érdekelteket, hogy a forgalmi adót pontosan fizessék be, nehogy kellemetlenségnek tegyék ki magukat.

= A részvénytársasági alaptőke nagysága. Bucureşti-ből jelentik: Az ilfov-i törvényszék edekes határozatot hozott tegnap egy részvénytársaság alapitása ügyében. Matic mérrők. Mihai Fulga, S. Bogacesvski, Radu Matic, Beckendorf grófnő és R. Wutke részvénytársaságot létesítettek „Sarva” elnevezés alatt, melynek célja „állatértékesítés a fajták javítása révén”. A társasági tőkét egymillió leiben állapították meg és annak törvényszerinti 30 százalékát az alakulás alkalmával be is fizették. A törvényszék azonban nem vette tudomásul a részvénytársaság létesülését, mert véleménye szerint az egymillió alaptőke aránytalanul kevés a társasági célhoz képest. Köelezte ennél fogva az alapítókat, hogy záros határidőn — 3 hónapra — belül a társaság alaptőkéjét legalább 3 millió leire emeljék fel, ellenkező esetben a cégbíróság a működési engedélyt nem fogja kiadni.

BUTA KÉRDÉS.

Rosenduftné tanuként hallgatta ki a bíróság a tanácselnök először a személyi adatokat vette fel:

- Neve?
- Özv. Rosenduft Pinkásné szül. Uhrein Zsóka
- Mióta özvegy?
- Hat éve.
- Családja van?
- Igen, egy két éves fiam.
- Hogyan — csodálkozott erre a tanácselnök
- hat éve özvegy és két éves gyereke van?
- De bíró ur — mondta erre Rosenduftné válatvonva — nem én haltam meg...

ban kelleltlenül és nem szívesen hozzuk fel, miszerint tudomásunkra jutott, hogy ti, nem tudni kének ösztönzésére, úgy szóbeli, valamint írásbeli rendeleteinket a legkevésbé méltattatok figyelemre, hanem igeris parkétkészítőt, szövőt és azzal foglalkozót köztetek tartotok és istápoltok, s megengeditek nekik, hogy azon meserséget köztetek üzhessék, s hazánkba kivihessék s hogy mások idegen parkétet az országba behozva, köztetek eladásra közszemlére tehessék; sőt azt ti és polgártársaitok közömbösen nézitek, megveszitek, elteszitek, hogy aztán eladhassátok, ami azt hisszük nem csekély áthágása a mi parancsainknak. Miért is újból és ismételtén meghagyjuk és megparancsoljuk hűségteknél, hogy amennyiben e jelen rendeletünk tartalmát megértettétek, minden halogatás nélkül úgy az egyes, valamint az összes parkétszövőknek, akik köztetek folytatni vagy gyakorolni akarják, hogy azt más országokba kivigyék, vagy hogy idegen parkétet Buda városunkba vevés vagy eladás céljából behozzanak, semmiáron meg ne engedjétek; hanem hagyjátok meg nekik, hogy az összes felszerelésükkel, mesterségük további gyakorlásának céljából haladéktalanul Kassa városunkban menjenek. Azonkívül azt akarjuk még, hogy valahányszor Kassa város bírájának vagy valamely esküdtének embere, akit ő a mi kezdeményezésünkre arra alkalmasnak tartanak, e dolgokról később nálatok tudakozódik; úgy teljes erőtökből legyetek segítségére, hogy a fent megtiltott dolgokat, azaz a külföldről behozott parkétet nálatok eladás céljából megtalál, elvihesse; mert higgyétek el, hogy ha még, ami távollegyen, fentnevezett parancsainknak megszegői lesztek, Tőlünk a legnagyobb büntetésben részesültek. S ha másképp nem fogtok cselekedni, javaitokban elviselhetetlen károka: fogtok szenvedni. Mindezek, ha szükséges lesz, alkalmas időben olvastassanak fel nektek, s annak elolvasása után adassanak vissza annak, aki átadta.”